

ECOLOGISCHE QUICKSCAN

Haspel, Ermelo

NOVEMBER 2022

SILVAVIR
ECOLOGISCH ADVIES
FAUNAWERK & GIS

Rapportage van Silvavir Ecologisch Advies
In opdracht van RHO Adviseurs

Ecologische quickscan

Haspel 99 t/m 129, Ermelo

Ing. J. (Jelmer) de Jong

Rapportage nr.: 2021-1104

Datum uitgave: 28 november 2022

Versie: Definitief

Veldwerk: Ing. R. R. (Roy) Mol & Ing. J. (Jelmer) de Jong

Auteurs: Ing. J. (Jelmer) de Jong, Ing. R. (Roy) Mol

Kwaliteitscontrole: Ing. R.R. (Roy)Mol

Productie: Silvavir ecologisch advies
Kanaaldijk Oost 16
7433PP Schalkhaar
www.silvavir.com

Ing. J. (Jelmer) de Jong
Adviseur ecologie
Jelmer.dejong@silvavir.com
0570-244037

Opdrachtgever: Rho Adviseurs voor leefruimte

T.a.v. Susanne Veltmaat
Postbus 150 3000 AD Rotterdam
7411 HD Deventer
Susanne.veltmaat@rho.nl

Maart, 2022

Rapportage van Silvavir ecologisch advies
In opdracht van RHO Adviseurs voor leefruimte

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE.....	2
SAMENVATTING	3
1. INLEIDING	4
1.1 Aanleiding en voorgenomen ingrepen	5
1.2 Doel	7
1.3 Gebiedsbeschrijving	8
2. WETTELIJK KADER.....	11
2.1 Soortenbescherming	11
2.2 Gebiedsbescherming.....	12
3. ECOLOGISCHE ONDERZOEKSMETHODEN.....	13
3.1 Gegevensaanvraag	13
3.2 Veldbezoek	13
4. BEVINDINGEN EN RESULTATEN.....	14
4.1 Planten.....	14
4.2 Grondgebonden zoogdieren	14
4.3 Vleermuizen.....	15
4.4 Vogels	16
4.5 Herpetofauna	17
4.6 Insecten/vlinders.....	17
4.7 Vissen.....	18
4.8 Beschermde natuur	19
5. EFFECTENBEOORDELING	20
5.1 Grondgebonden zoogdieren	20
5.2 Vleermuizen.....	20
5.3 Vogels	21
5.4 Herpetofauna	21
6. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN.....	22
6.1 Noodzakelijk nader ecologisch onderzoek.....	22
6.2 Kwetsbare perioden	24
6.3 Geldigheid van dit onderzoek.....	24
7. REFERENTIES.....	25

SAMENVATTING

Silvavir ecologisch advies heeft in opdracht van RHO adviseurs aan de Haspel te Ermelo een Quicksan ecologie Wet natuurbescherming (Wnb) uitgevoerd. Aan de Haspel 99-129 in Ermelo bevinden zich een aantal percelen waar verschillende functies zijn toegestaan. In het plangebied zijn een pallet- en houtfabriek, voormalige agrarische opstallen ten behoeve van het houden van stapluimvee, en (bedrijfs) woningen aanwezig. Met uitzondering van de Haspel 121 wordt dit gebied herontwikkeld. In het gebied worden 24 vrije kavels gerealiseerd voor woningbouw en 6 sociale huurwoningen. De aanwezige pallet- en houtfabriek wordt tevens ingepast. Tevens wordt in dit bestemmingsplan de locatie Haspel 123a meegenomen. Voor deze locatie is een omgevingsvergunning verleend voor de realisatie van 10 zorgappartementen. Het doel van deze ecologische quickscan is om te beoordelen of de geplande ontwikkelingen mogelijk effect hebben op in potentie aanwezige beschermde soorten waarmee het plan mogelijk strijdig is met de soortenbescherming als beschreven in de Wnb.

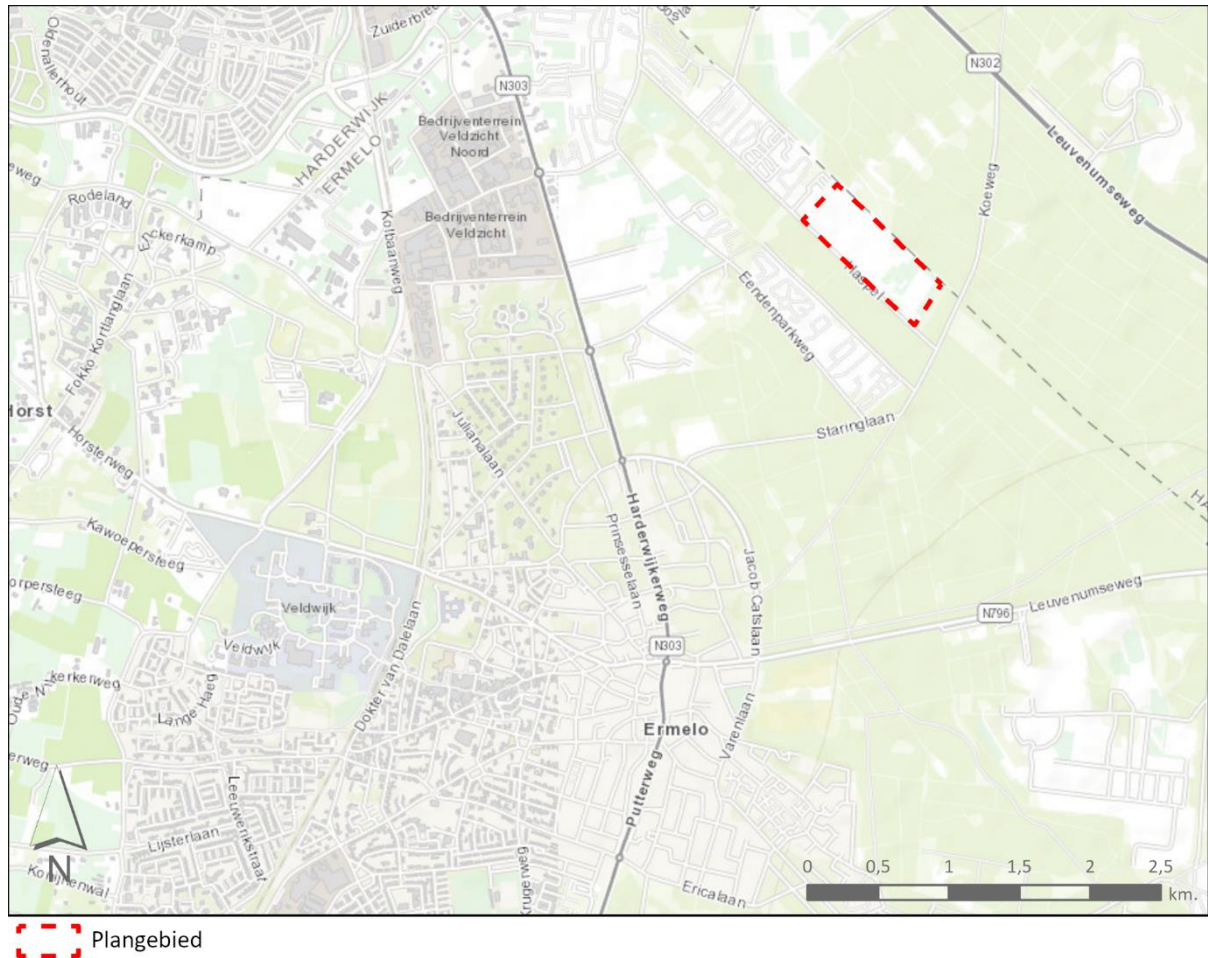
De verspreidingsgegevens van beschermde soorten geven samen met het veldbezoek een goed beeld van de beschermde plant- en diersoorten die mogelijk in het gebied aanwezig kunnen zijn. Uit een bureaustudie en het veldonderzoek blijkt dat er mogelijk overtredingen zijn van de Wnb.

Uit het onderzoek is gebleken dat binnen het plangebied een potentiële dassenburcht aanwezig is, daarnaast zijn takkenhopen, steenhopen en dichte structuren potentieel geschikt voor diverse marterachtigen. Tot slot zijn de randen van bosschages en de zandige plekken ter plaatse van Haspel 129 mogelijk geschikt voor de aanwezigheid van zandhagedis, levendbarende hagedis en hazelworm.

Voortplantingsplaatsen en vaste rustplaatsen van deze soorten worden beschermd onder de Wnb. Nader onderzoek naar das, marterachtigen, zandhagedis, levendbarende hagedis en hazelworm is noodzakelijk om uitsluitsel te geven of deze soorten daadwerkelijk aanwezig zijn en of er een noodzaak is tot het aanvragen van een ontheffing voor deze soorten.

1. INLEIDING

RHO Adviseurs heeft Silvavir ecologisch advies een verzoek gedaan voor het uitvoeren van een ecologische quickscan in het kader van de Wet Natuurbescherming (Wnb) ter plaatse van Haspel 99 – 101 en 123a t/m 129 te Ermelo.

Figuur 1. De begrenzing van het plangebied (rood omlijnd). Bron ondergrond: ESRI Nederland.

1.1 Aanleiding en voorgenomen ingrepen

De aanleiding voor het aanvragen van Quicksan betreft de sloop van schuren en loodsen op enkele percelen in Ermelo, te weten:

Haspel 99 - 101

Aan de Haspel 99-101 wordt de aanwezige bedrijvigheid gelegaliseerd en goed landschappelijk ingepast. Ter plaatse van de asfaltplaats wordt een grote loods geplaatst waardoor de pallets inpandig opgeslagen kunnen worden. Het geheel wordt met een robuuste groene wal afgeschermd van de omgeving.

Haspel 123a

Binnen het plangebied valt ook de ontwikkeling van Haspel 123a. Voor deze locatie is een omgevingsvergunning verleend voor de realisatie van 10 zorgappartementen. In voorliggend bestemmingsplan wordt deze locatie conform de verleende omgevingsvergunning overgenomen.

Haspel 123 - 129

De kavels aan de Haspel worden herontwikkeld van (agrarische) bedrijfskavels naar wonen. In totaal worden 24 kavels gerealiseerd voor vrijstaande woningen. Daarnaast worden nog 6 sociale appartementen gerealiseerd.

De locatie ligt ten noordoosten van Ermelo. Direct rondom het plangebied bevindt zich het Natura2000 gebied "Veluwe".

In figuur 2 is een indicatieve tekening opgenomen waarin te zien is hoe het plangebied ingericht zal worden. De werkzaamheden zullen zich richten binnen de kaders van het aangegeven plangebied, het omliggende bos is aangewezen als Natura 2000-gebied. In figuur 1 is de topografische ligging te zien van de onderzoeklocatie en de ligging gezien in de omgeving. De coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie zijn X=172.602 Y=481.002.

Figuur 2. Weergave van de voorgenomen plannen

1.2 Doel

Het doel van deze ecologische quickscan is om op basis van een bureaustudie en veldbezoek te beoordelen of er beschermde plant- en diersoorten in het gebied voorkomen, of kunnen voorkomen. Vervolgens zal worden beoordeeld of de geplande ontwikkelingen mogelijk effect hebben op de al dan niet aanwezige beschermde dier- of plantsoorten waarmee het plan mogelijk strijdig is met de soortenbescherming als beschreven in de Wnb. Indien dit het geval is, zal nader onderzoek naar deze soorten noodzakelijk zijn om de aan- of afwezigheid van de soorten te duiden en zo een eventuele verplichting tot ontheffingsaanvraag in beeld te brengen.

Ook is er bekeken of de voorgenomen werkzaamheden plaatsvinden binnen of in de buurt van een beschermd natuurgebied (Natura 2000-gebied) of binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en of er daarbij een noodzaak is tot onderzoek in het kader van gebiedsbescherming conform de Wnb en/of het provinciale beleid ten aanzien van het NNN.

Het advies tot eventueel nader onderzoek maakt deel uit van deze rapportage.

Figuur 3. Het plangebied, enkele van de loodsen op de luchtfoto zijn reeds gesloopt.

1.3 Gebiedsbeschrijving

De projectlocatie (vanaf nu genoemd het plangebied) bestaat uit diverse agrarische opstallen ten behoeve van het houden van pluimvee. (figuur 3.). Een gedeelte van de schuren zijn voorzien van een stalenframe met een kunststof doek er overheen en hebben houten vloeren. Er zijn twee ventilatie gaten aanwezig die voorzien zijn van gaas. De schuren die in gebruik zijn als opslag voor de palletfabriek zijn gebouwd met een H-balkconstructie die aan de zijkant een dubbel-steens muur hebben van 1 meter hoog.

Figuur 4. Impressie van de locatie.

Deze schuren zijn geïsoleerd en voorzien van een roldeur die de gebouwen volledig afsluiten. Een oud kippenhok nabij het erf van nr. 129 heeft een houten constructie en is voorzien van een pannendak. Deze is voorzien van plaatwerk aan de binnenkant de zijkant is voorzien van planken. De kantpannen zijn niet toegankelijk en zijn gelift bij de inspectie (figuur 6). De overige schuren op het terrein zijn stalen constructies en met damwanden en golfplaten afgewerkt (figuur 5). Hierbij is de nadruk gelegd op het buitenhouden van vogels i.v.m. de pluimvee bestemming.

Figuur 5. Impressie van de locatie.

Op het terrein zijn in het verleden diverse schuren gesloopt (figuur 4), deze waren voorzien van asbest en zijn in het eerste stadium verwijderd. De funderingen van deze schuren liggen op een grote bult midden op het terrein, klaar om verwerkt of afgevoerd te worden. De omliggende terreindelen zijn open zandvlaktes met kleine singels en bosjes. De singels bestaan uit bramenruigte, struiken en grassen en zijn verbonden met de omliggende bossen. De bosjes binnen het terrein zijn klein (tot 30x30m) en hebben een gesloten karakter, het is een zeer dichtbegroeid douglasbos en een bos bestaande uit grove den.

Met name het zuidoostelijke terreindeel (Haspel 129) bestaat ten noorden van de loodsen uit ruige grassen met open zandplekken en enkele heidestruiken. Dit perceel is geheel omrasterd met fijnmazig gaas om vossen en andere (grote) dieren buiten te houden. De eigenaar inspecteert het raster enkele malen per week.

Figuur 6. Detailfoto's van de locatie.

2. WETTELIJK KADER

De Wnb is verdeeld in een soortbeschermingsdeel (paragraaf 2.1 t/m 2.5) en een gebiedsbeschermingsdeel (paragraaf 3.1 t/m 3.8). Dit hoofdstuk zal beknopt uiteenzetten wat deze delen behelzen.

2.1 Soortenbescherming

De Wnb zorgt voor de bescherming van planten- en diersoorten, waarbij de basis wordt gevormd door de zorgplicht (artikel 1.11). Hierin wordt gesteld dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving alsmede Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden.

Daarnaast zijn er op basis van internationale afspraken enkele beschermingsrichtlijnen opgesteld met betrekking tot strikt beschermde plant- en diersoorten. Deze zijn opgenomen in de Wnb onder de volgende artikelen:

- Paragraaf 3.1: Vogelrichtlijnsoorten (artikelen 3.1 t/m 3.4)
- Paragraaf 3.2: Habitatrichtlijnsoorten en soorten van de Conventie van Bern Appendix II en de Conventie van Bonn Appendix I. (artikelen 3.5 t/m 3.9)
- Paragraaf 3.10: Andere (nationale) soorten. (artikel 3.10 en 3.11)

Ieder van deze richtlijnen kent haar eigen lijst van soorten waarop verbodsbepalingen en eisen voor vrijstelling of ontheffingsverlening van toepassing zijn. Paragraaf 3.1 en Paragraaf 3.2 sluiten aan op respectievelijk de nationale Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de soorten waarop Paragraaf 3.3 betrekking heeft, geldt een minder strikt regime. Tabel 1 geeft een overzicht van de verboden voor de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10. Deze worden in bijlagen 1, 2 en 3 verder toegelicht.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Tabel 1. Verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming (Wnb).

2.2 Gebiedsbescherming

De Wnb voorziet in de bescherming van natuurgebieden van Europees belang die horen tot het Natura-2000 netwerk. Om de gunstige staat van instandhouding van vogelsoorten, habitattypen en andere plant- en diersoorten te behouden, worden deze gebieden beschermd. De provincie Gelderland hanteert daarnaast een eigen natuurbeheerplan, wat in grote lijnen overeenkomt met het Natuur Netwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur). De bescherming van de gebieden die onder dit natuurbeheerplan vallen, vindt plaats door toetsing van de bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen aan het vigerend beleid.

3. ECOLOGISCHE ONDERZOEKSMETHODEN

3.1 Gegevensaanvraag

Op basis van gegevens, van de afgelopen 5 jaar, uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF, 2022) en bronnen genoemd in hoofdstuk 8 is een inschatting gemaakt van de binnen een straal van 5km aanwezige beschermde dier- en plantsoorten. Deze lijst is voorafgaand aan het veldbezoek door de ecologische specialist geanalyseerd en geverifieerd op basis van de kenmerken en karakteristieken van het plangebied.

3.2 Veldbezoek

Aanvullend is door het uitvoeren van een oriënterend veldbezoek inzicht verkregen in de (beschermde) plant- en/of diersoorten die binnen het plangebied aanwezig kunnen zijn. Er wordt beoordeeld of de volgens de bronnen aanwezige soorten ook daadwerkelijk gebruik (kunnen) maken van het plangebied en tot slot wordt er gekeken of er aanvullende beschermde plant- en/of diersoorten aanwezig zijn.

Het veldbezoek is uitgevoerd door Silvavir ecologisch advies op 25 januari, 2022. Ter plaatse waren R. Mol en J. de Jong. Ten tijde van het veldbezoek was het 5 graden Celcius, bewolkt, droog en een zwakke wind. Het terrein is zeer nauwkeurig afgespeurd naar sporen van dieren. Er is onder kantpannen gekeken op de aanwezig schuur, er zijn prenten onderzocht en spouwmuren bekeken met een endoscope. Dit om uit te sluiten of er mogelijk (al dan niet) beschermde diersoorten aanwezig waren. Indien aanwezig, zijn potentiële jaarrond beschermde nesten gecontroleerd op indicaties van gebruik zoals krijtsporen en braakballen.

4. BEVINDINGEN EN RESULTATEN

Zoals in paragraaf 2.1 beschreven worden soorten volgens verschillende richtlijnen beschermd, waarbij iedere richtlijn zijn eigen soortenlijst kent. In de volgende paragrafen worden beschermde plant- en diersoorten behandeld die in één of meerdere van die beschermde soortenlijsten voorkomen.

4.1 Planten

Uit resultaten van de NDFF en verspreidingsgegevens van FLORON blijkt dat er in de een straal van 1 km rond het plangebied de afgelopen tien jaar géén beschermde plantsoorten bekend zijn. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde plantsoorten aangetroffen in het plangebied. In januari zijn er moeilijker beschermde planten waarneembaar dus is er gekeken naar mogelijkheden binnen het plangebied, deze ontbreken omdat het gebied niet aan essentiële habitatseisen voldoet.

Op basis van het bovenstaande wordt geconcludeerd dat er geen beschermde planten binnen het plangebied voorkomen.

4.2 Grondgebonden zoogdieren

Op basis van de gegevens van de data van NDFF komen in de directe omgeving van het plangebied 12 beschermde grondgebonden zoogdiersoorten voor. Voor twee van deze grondgebonden zoogdiersoorten geldt een provinciale vrijstelling (Provincie Gelderland, 2020). Het gaat hier om egel (*Erinaceus europaeus*) en rosse woelmuis (*Myodes glareolus*). De nationaal beschermde soorten die niet provinciaal worden vrijgesteld betreffen boommarter (*Martes martes*), bunzing (*Mustela putorius*) damhert (*Dama dama*), das (*Meles meles*), edelhert (*Cervus elaphus*), eekhoorn (*Scirius vulgaris*), hermelijn (*Mustela erminea*) steenmarter (*Martes foina*), wezel (*Mustela nivalis*) en wild zwijn (*Sus scrofa*). Tijdens het veldbezoek zijn binnen het plangebied aanwijzingen gevonden die duiden op aanwezigheid van das, er zijn meerdere actief belopen holen aanwezig waarbij sporen duiden op een vermoedelijke dassenburcht. Tijdens het veldbezoek zijn takkenhopen en rommelhoeken gevonden die dekking en daarmee mogelijke rust- en/of voortplantingsplaatsen bieden aan boommarter en steenmarter maar ook geschikt kunnen zijn voor bunzing, wezel en hermelijn.

Op basis van het voorgaande is de aanwezigheid van das, steen/boommarter en kleine marterachtigen bunzing, wezel, hermelijn niet uit te sluiten.

4.3 Vleermuizen

Volgens de verspreidingsgegevens van vleermuizen komen in de directe omgeving van het plangebied vleermuizen voor. Alle vleermuissoorten worden beschermd onder de Wnb. Vleermuissoorten waarvan binnen een afstand van 5 km. tot het plangebied gegevens bekend van zijn in de NDFF zijn franjestaart (*Myotis Nattereri*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), meervleermuis (*Myotis myotis*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathussi*) en watervleermuis (*Myotis daubentonii*).

Enkele hiervan zijn typische gebouwbewonende soorten. Het betreft hier de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en meervleermuis. Deze soorten maken veelal gebruik van holten en spleetvormige ruimten in gebouwen zoals spouwmuren met open stootvoegen, gevelbetimmering en boeiboorden. Kleine soorten gebruiken hierbij inkruipopeningen met een breedte van 1-2 cm, zoals bijvoorbeeld een stootvoeg (Dietz C. & Kiefer A. 2014). De bebouwing binnen het plangebied beschikt niet over deze eigenschappen, de aanwezige loodsen hebben geen invliegopeningen en zijn volledig tochtvrij gebouwd. De spouwmuren bij de loodsen in het centrale gedeelte zijn te laag voor vleermuizen om structureel als verblijfplaats gebruikt te worden.

Op basis van het voorgaande is aanwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen uit te sluiten.

Franjestaart, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, watervleermuis zijn typische boombewonende soorten. Aan de noordkant van het perceel zijn enkele bomen met holten die mogelijk geschikt zijn voor boombewonende vleermuizen. Zie figuur 4 voor een detailfoto van één van de boomholtes.

De aanwezigheid van verblijfplaatsen voor boombewonende vleermuissoorten is niet uitgesloten.

Het gehele plangebied kan door vleermuissoorten die in de directe omgeving zijn waargenomen, worden gebruikt als foerageergebied. Het is in de verder beboste omgeving een zeer open landschap waar veel variatie in beplanting is. Hierdoor zijn er mogelijk veel insecten aanwezig en kunnen vleermuizen in open veld jagen.

Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor diverse soorten vleermuizen.

Vleermuizen gebruiken opgaande lijnvormige structuren in het landschap, zoals lanen en doorlopende bosranden om te navigeren. Deze vliegroute zijn essentieel voor het leefgebied en daarom beschermd.

Binnen het plangebied zijn geen essentiële vliegroutes aanwezig.

4.4 Vogels

Binnen een afstand van 0-5km tot het plangebied zijn gegevens bekend van de volgende vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond worden beschermd (NDFF januari, 2022); *Buizerd (Buteo buteo)*, *gierzwaluw (Apus apus)*, *havik (Accipiter gentilis)*, *huismus (Passer domesticus)*, *ransuil (Asio otus)*, *sperwer (Accipiter nisus)*, *steenuil (Athene noctua)*, *wespendief (Pernis apivorus)*, *boomvalk (Falco subbuteo)*, *grote gele kwikstaart (Motacilla cinerea)*, *kerkuil (Tyto alba)*, *ooievaar (Ciconia ciconia)*, *roek (Corvus frugilegus)*, *slechtvalk (Falco peregrinus)*.

Boomvalk, buizerd, havik, ransuil, sperwer en wespendief foerageren in open en halfopen gebieden met bos en bossages. De soorten broeden voornamelijk in bomen. Gedurende het veldbezoek zijn er géén waarnemingen (in de vorm van individuen, nesten of andere sporen) gedaan die duiden op de aanwezigheid van deze soorten binnen het plangebied.

- De grote gele kwikstaart is een vogelsoort die vrijwel uitsluitend foerageert en broedt aan oevers van beken en rivieren. De vogel is waargenomen binnen een afstand van 5 km. Ten opzichte van het plangebied. Vanwege de afwezigheid van water is het plangebied ongeschikt als leefgebied voor de grote gele kwikstaart.
- Binnen- en in de omgeving van het plangebied zijn geen waarnemingen gedaan van huismussen. Deze soort nestelt voornamelijk in gebouwen en geeft de voorkeur aan dakgoten en onder dakpannen. Gezien de bebouwing bestaat uit loodsen die compleet afgesloten zijn voor vogels, zijn nesten van huismus uitgesloten.
- Gierzwaluwen maken voor hun nestlocatie gebruik van makkelijk toegankelijke plaatsen onder dakpannen en achter dakbeschot. Gezien de huidige bebouwing bestaat uit loodsen waar geen toegang is voor vogels, zijn gierzwaluwen binnen het plangebied uitgesloten.
- Kerkuil en steenuil maken voor hun verblijf onder andere gebruik van gebouwen, nestkasten en holle bomen. Er zijn binnen het plangebied geen braakballen, nestkasten of andere verblijfplaatsen aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van kerkuil of steenuil.
- Ooievaar leeft in extensief beheerde weilanden en uiterwaardengebieden met een hoge waterstand. Zij maken hun nesten vaak op kunstmatige nestplaatsen en menselijke bouwwerken. Er zijn geen nesten gevonden die duiden op de aanwezigheid van ooievaars in het plangebied.
- Er zijn binnen het plangebied geen nesten aangetroffen. Roeken broeden vaak in kolonies langs wegen, sporen en kanalen en foerageren op nabijgelegen grasland. Het ontbreken van nesten binnen het plangebied sluit de aanwezigheid van roeken uit.
- De slechtvalk foerageert ver van zijn nest in open gebieden waar veel vogels als potentiële prooi aanwezig zijn. In het broedseizoen wordt jaarlijks op dezelfde plaats gebroed. Daarom zijn nestplaatsen jaarrond beschermd. Nesten worden doorgaans gemaakt op grote hoogte op richels en torens. De aanwezigheid van nesten van slechtvalken binnen het plangebied zijn uitgesloten.

Tijdens het veldbezoek zijn in de loodsen oude nesten van boerenzwaluw aangetroffen die al meerdere jaren niet in gebruik zijn. Deze zijn mogelijk in gebruik geweest toen de loodsen een andere functie hadden en vaak open bleven staan. Ook zijn diverse algemeen beschermde vogelsoorten waargenomen, waaronder holenduif, koolmees en merel. Het plangebied en de directe omgeving daarvan bieden voor verschillende algemeen beschermde vogels mogelijkheden om te broeden. Het gaat hierbij om struweel, solitaire bomen en boomholtes.

4.5 Herpetofauna

Binnen de directe omgeving van het plangebied (0-1 km) zijn gegevens bekend van hazelworm (*Anguis fragilis*) en zandhagedis (*Lacerta agilis*). Daarnaast zijn binnen een afstand van 5km tot het plangebied tevens adder (*Vipera berus*), alpenwatersalamander, bastaardkikker, gladde slang (*Coronella austriaca*) en levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*) (januari 2022, NDFF) aanwezig.

De alpenwatersalamander, bastaardkikker zijn voor hun verspreiding afhankelijk van de aanwezigheid van water in de vorm van poelen en vennen. Deze ontbreken binnen het gebied, hierdoor is de aanwezigheid van amfibieën uitgesloten.

- De hazelworm is een soort die in bos en op heideterreinen voorkomt. Ze leven op en onder de strooisellaag zitten graag onder dood hout, in oude hollen en houtstapels. Met name de bosranden zijn geschikt leefgebied voor hazelworm.
- De levendbarende hagedis en zandhagedis zijn gebonden aan heideterrein en zandige plekken met mogelijkheden om te schuilen. Deze soorten maken gebruik van open plekken om te zonnen. De ruige delen grasland met heide en zandige plekken op het perceel van Haspel 129 zijn mogelijk geschikt voor de aanwezigheid van deze soorten.
- De adder komt voor op vochtige en natte heidevelden, deze zijn binnen het plangebied niet aanwezig.
- De gladdeslang is een zeer zeldzame slang die zich voornamelijk voedt met zandhagedissen. Gezien de geringe omvang van het potentiële geschikte habitat voor zandhagedis, is de aanwezigheid van gladdeslang binnen het plangebied uitgesloten.

In de winterperiode gaan reptielen in een winterslaap, dit doen zij veelal in hollen en onder dood hout.

Als kwetsbare periode worden aangemerkt; de voortplantingsperiode, het moment van uitzwermen van jongen en de winterslaap. Deze perioden zijn per soort verschillend.

Doordat het plangebied geen waterpartijen bevat wordt de aanwezigheid van amfibieën op basis van hun gebiedseisen uitgesloten. De aanwezigheid van hazelworm, zandhagedis en levendbarende hagedis worden binnen het plangebied is niet uitgesloten.

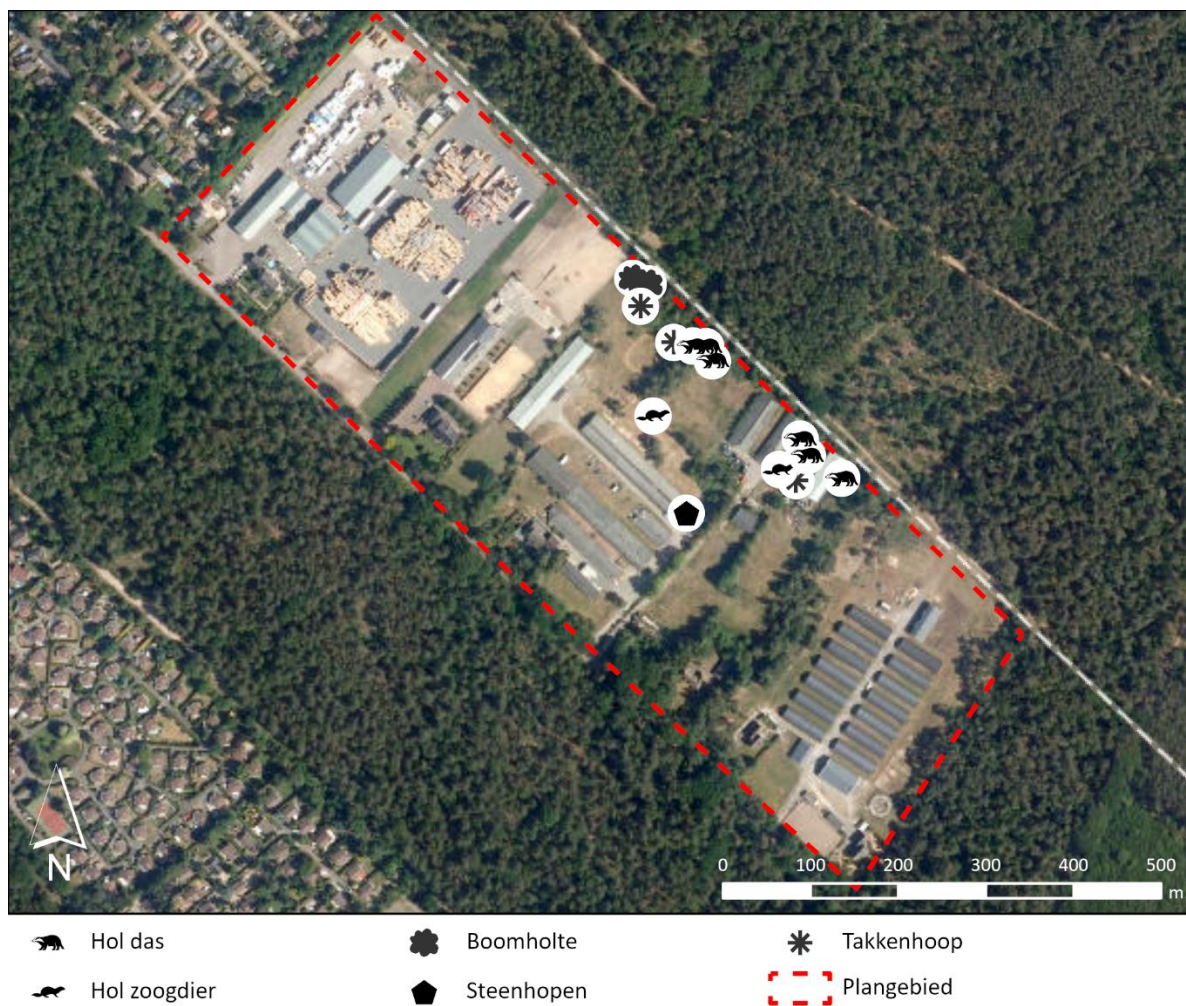
4.6 Insecten/vlinders

Binnen een afstand van 1 tot 5 km ten opzichte van het plangebied zijn vier soorten beschermde ongewervelden waargenomen. Het betreft hier de gevlekte witsnuitlibel (*Leucorrhinia pectoralis*), grote vos (*Nymphalis polychloros*), grote weerschijnvlinder (*Apatura iris*) en vliegend hert (*Lucanus cervus*). De eerste is een grote libelle die vooral leeft in laagveengebieden en rond voedselarme vennen. De grote vos en grote weerschijnvlinder zijn dagvlinders die gebruik maakt van iep, zoete kers en sommige wilgensoorten als waardplant. De soort leeft vooral in vochtige open bossen, bosranden en boomgaarden. Hoge bomen met hollen zijn belangrijk om te overwinteren. Het vliegend hert komt voor in oude loofbossen waar hij afhankelijk is van dood hout van voornamelijk eik, dit is binnen het plangebied niet aanwezig.

De aanwezigheid van beschermde ongewervelden binnen het plangebied wordt uitgesloten vanwege het ontbreken van geschikte habitat (stromend water en waardplanten).

4.7 Vissen

Gezien de afwezigheid van watervoerende elementen binnen het plangebied, wordt de aanwezigheid van beschermde vissen uitgesloten.

Figuur 6. Waarnemingen binnen het plangebied.

4.8 Beschermde natuur

De Wnb voorziet in de bescherming van natuurgebieden van Europees belang die horen tot het Natura-2000 netwerk. Om de gunstige staat van instandhouding van vogelsoorten, habitattypen en andere plant- en diersoorten te behouden, worden deze gebieden beschermd. De provincie Gelderland hanteert daarnaast een eigen natuurbeheerplan, wat in grote lijnen overeenkomt met het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur). De bescherming van de gebieden die onder dit natuurbeheerplan vallen, vindt plaats door toetsing van de bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen aan het vigerend beleid.

Het plangebied ligt niet binnen een Natura-2000 gebied of gebied dat is aangewezen binnen het natuurbeheerplan van de provincie Gelderland. Grenzend aan het plangebied bevindt zich Natura2000 gebied “Veluwe”, dit gebied is opgenomen in het natuurbeheerplan van de provincie (*Figuur 6*).

De afstand tot het nabijgelegen Natura-2000 gebied is dermate klein dat effecten met betrekking tot stikstofdepositie op dit gebied niet zijn uit te sluiten. Het wordt noodzakelijk geacht om een aanvullende stikstofdepositieberekening te laten uitvoeren. Deze berekening en de effecten hiervan vormen geen onderdeel van deze quickscan.

Figuur 7. De locatie van het plangebied ten opzichte van beschermde natuur

5. EFFECTENBEOORDELING

De effectenbeoordeling is gebaseerd op de aard van de geplande werkzaamheden en de aanpassingen die worden gedaan binnen het plangebied en de mogelijk aanwezige soorten. Deze zijn beschreven in hoofdstuk 1, in bijlage 4 is een tekening opgenomen van de geplande situatie. In de effectenbeoordeling wordt rekening gehouden met tijdelijke effecten die worden verwacht op beschermde soorten tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden alsmede langdurige effecten die worden verwacht op beschermde soorten in de eindsituatie.

Gebaseerd op literatuur en het veldbezoek wordt verwacht dat er beschermde zoogdieren, verblijfplaatsen voor vleermuizen en reptielen (volgens Paragraaf 3.2 Wnb) in het plangebied aanwezig kunnen zijn. Ook kan het plangebied tijdens het broedseizoen geschikte nestlocaties voor algemene broedvogels herbergen (volgens Paragraaf 3.1 Wnb). Daarnaast kunnen verschillende vleermuissoorten gebruik maken van het plangebied als verblijfplaats en foerageergebied. De aanwezigheid van andere strikt beschermde soorten wordt uitgesloten.

5.1 Grondgebonden zoogdieren

In het plangebied wordt de aanwezigheid van beschermde grondgebonden zoogdieren verwacht. Het betreft hier mogelijk de das en boomarter. Er is een vermoedelijke dassenburcht aanwezig en enkele mogelijke vluchtpijpen nabij schuren die gesloopt zullen worden, dit leidt mogelijk tot verstoring en vernietiging van verblijfplaatsen. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van boomarter, steenarter, bunzing, wezel en hermelijn is op voorhand niet uit te sluiten, binnen het plangebied zijn diverse takkenhopen en holen aanwezig die als verblijfplaats kunnen dienen.

Er wordt geadviseerd om nader onderzoek te doen naar gebruik van het plangebied door das, steenarter, boomarter, bunzing, wezel en hermelijn.

5.2 Vleermuizen

Het gehele plangebied kan door vleermuissoorten die in de directe omgeving zijn waargenomen, worden gebruikt als foerageergebied. De ingrepen die verwacht worden binnen het plangebied zullen het half-open karakter van het gebied niet verstoren. In de eindsituatie zullen de woonhuizen en aangelegde tuinen naar alle waarschijnlijkheid zorgen voor een structuurrijk half-open landschap. De plannen zullen derhalve geen invloed hebben op het mogelijk aanwezige foerageergebied.

Binnen het plangebied zijn bomen met holtes aangetroffen, deze kunnen dienen als rust- en verblijfplaats van boombewonende vleermuissoorten. Indien de bomen (met holtes) aan de noordkant verwijderd zullen worden, gaan er mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen verloren. Als deze gehandhaafd kunnen worden zal er geen nadelig effect zijn.

De geplande ingrepen hebben geen negatieve effecten op de aanwezigheid van foerageergebieden van vleermuizen. Nader onderzoek naar essentiële foerageergebieden is niet noodzakelijk.

Indien bomen met holten worden verwijderd, wordt geadviseerd om nader onderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van boombewonende vleermuissoorten.

5.3 Vogels

De bebouwing en rest van het plangebied zijn geschikt om als broedlocatie te dienen voor verschillende algemeen beschermde soorten. Werkzaamheden die gedurende het broedseizoen worden uitgevoerd kunnen leiden tot verstoring of vernietiging van broedende vogels of hun nesten. Door buiten het broedseizoen te werken, kunnen negatieve effecten op algemeen beschermde vogels worden voorkomen.

Indien werkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd is er voor de soortgroep vogels géén nader onderzoek noodzakelijk.

5.4 Herpetofauna

Met name de randen van bosschages en gebieden met heide begroeiing en zandvlakken binnen het gebied zijn geschikt als foerageer-, voortplantings- en overwinteringsgebied voor hazelworm, levendbarende hagedis en zandhagedis. Deze soorten houden zich schuil in strooisellagen, onder stenen en in hopen op zandige locaties. Ze zonnen graag op open plekken. De werkzaamheden binnen het gebied zullen sloop en graafwerkzaamheden zijn waarbij het gebied wordt betreden door zware machines. Deze werkzaamheden kunnen schade toebrengen aan mogelijk aanwezige reptielen.

De mogelijkheid om te werken buiten de kwetsbare periode van reptielen is afhankelijk van de al dan niet aanwezige soorten.

Er wordt geadviseerd om nader onderzoek te doen naar de aanwezigheid van reptielen.

6. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

De voorgenomen werkzaamheden hebben naar verwachting geen negatieve effecten op beschermde planten, vogels, amfibieën, vissen en ongewervelden.

Er is vastgesteld dat de voorgenomen werkzaamheden mogelijk negatieve effecten hebben op grondgebonden zoogdieren, verblijfplaatsen van vleermuizen en reptielen.

6.1 Noodzakelijk nader ecologisch onderzoek

Om overtreding van de Wnb uit te sluiten wordt het volgende onderzoek noodzakelijk geacht:

- Nader onderzoek naar rust- en voorplantingsplaats van das en andere marterachtigen.
- Nader onderzoek naar verblijfplaatsen boombewonende vleermuizen is noodzakelijk indien deze bomen verwijderd worden.
- Nader onderzoek naar reptielen langs bosranden en open zandplekken.

Voor alle plant- en diersoorten, dus ook degenen die niet worden beschermd onder bepaalde natuurbeschermingsrichtlijnen geldt de zorgplicht. De zorgplicht stelt dat eenieder voldoende zorg in acht neemt voor in het wild levende planten en dieren en hun directe leefomgeving. Er moet tijdens de werkzaamheden rekening worden gehouden met diverse algemeen aanwezige soorten. Dit betekent dat dieren die op eigen gelegenheid het plangebied kunnen verlaten, hier de kans toe krijgen. Soorten die dit niet kunnen, dienen te worden verplaatst naar een geschikte omgeving buiten het plangebied.

In de bebouwing en de rest van het plangebied, is de aanwezigheid van algemeen beschermde broedende vogels niet uit te sluiten. Er wordt geadviseerd om werkzaamheden uit te voeren in de voor plant- en diersoorten minst kwetsbare perioden.

Er wordt geadviseerd om een aanvullende stikstofdepositieberekening te laten uitvoeren. Deze berekening en de effecten hiervan vormen geen onderdeel van deze quickscan.

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingrep verstorend	Nader onderzoek noodzakelijk
Broedvogels	algemeen	ja	ja	Nee, mits mitigerende maatregelen.
	jaarrond beschermd	nee	nee	nee
Vleermuizen	verblijfplaatsen	ja, boombewonend	mogelijk	Nee, mits mitigerende maatregelen.
	foerageergebied	ja	nee	nee
	vliegroutes	nee	nee	nee
Grondgebonden zoogdieren		ja	ja	ja
Amfibieën		-	nee	nee
Reptielen		ja	ja	ja
Vissen		-	nee	nee
Libellen en dagvlinders		-	nee	nee
Overige ongewervelden		-	nee	nee
Vaatplanten		-	nee	nee
Gebiedsbescherming		Gebied aanwezig	Ingrep verstorend	Nader onderzoek
Beschermd natuurgebied (N2000)		0 km	onbekend	ja

Tabel 2. Overzichtstabel.

6.2 Kwetsbare perioden

Door buiten de kwetsbare perioden te werken, kan een groot deel van de verwachte verstoring en schade worden beperkt. Het betreft hier de voortplantingsperiode en overwinteringsperiode van dieren. Deze perioden zijn afhankelijk van weersinvloeden, daarom zijn hier enkel richtdata over te geven.

Er wordt geadviseerd werkzaamheden niet tijdens het broedseizoen uit te voeren, broedende vogels en hun nesten zijn beschermd en mogen niet verstoord worden. Hiervoor is geen ontheffing mogelijk. De broedperiode is afhankelijk van weersomstandigheden maar loopt in ieder geval van 15 maart tot en met 15 augustus maar kan ook eerder beginnen en langer doorlopen. Omdat alle broedende vogels beschermd zijn, vallen ook broedgevallen buiten deze globale periode onder het verstoringsverbod.

Wanneer ervoor wordt gekozen om toch binnen het broedseizoen werkzaamheden uit te voeren, dan moet er voorafgaand aan de werkzaamheden een deskundig ecooloog vaststellen of er broedende vogels aanwezig zijn. Indien dit het geval is, zal een inschatting moeten worden gemaakt van de mate waarin de werkzaamheden voor verstoring zouden zorgen. De uitkomst van deze inschatting kan gevolgen hebben voor de uitvoer en projectplanning indien broedsels worden aangetroffen.

6.3 Geldigheid van dit onderzoek

Dit onderzoek en de daar aan toebehorende conclusies in deze rapportage heeft een beperkte geldigheid. Dit is niet wettelijk vastgesteld. Vanuit een uitspraak van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland is een richtlijn van drie jaar opgesteld met het oog op geldigheid. Een inventarisatie is nadrukkelijk een momentopname en de natuur is dynamisch. Het is onwaarschijnlijk maar zeker niet onmogelijk dat zich nieuwe ontwikkelingen voordoen in de genoemde periode van drie jaar.

7. REFERENTIES

Gegevensbronnen

NDFF, 2020. Bekende verspreiding van soorten ten opzichte van het plangebied – levering uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) via www.quickscanhulp.nl

Literatuur

Broekhuizen, S., K. Hoekstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters en J.C. Buys (redactie),

2016, *Atlas van de Nederlandse zoogdieren - Natuur van Nederland 12*. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Creemers R.C.M. & J.J.C.W. van Delft J.J.C.W., 2009. *De amfibieën en reptielen van Nederland – Nederlandse fauna 9*. Naturalis Biodiversity Centre & EIS Kenniscentrum insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Dietz, C. & A. Kiefer, 2014. *Veldgids vleermuizen van Europa*. Stichting uitgeverij KNNV, Zeist.

Eggelte, H., 2000. *Veldgids Nederlandse flora*. KNNV uitgeverij, Zeist.

Hustings, F., 2002. *Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000; Verspreiding, aantallen, verandering - Nederlandse Fauna, 5*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & EIS-Nederland, Leiden.

Stumpel, T. & H. Strijbosch. *Veldgids amfibieën en reptielen*. KNNV uitgeverij, Zeist.

Svennson, L., K. Mullarney & D. Zetterström, 2010. *ANWB Vogelgids van Europa*. De Fontein|Tirion uitgevers BV, Baarn.

Twisk, P., A. van Diepenbeek & J.P. Bekker, 2010. *Veldgids Europese zoogdieren*. KNNV uitgeverij, Zeist.

Van Diepenbeek, A., 2013. *Veldgids diersporen*. KNNV uitgeverij, Zeist.

Wynhoff, I., C. van Swaay, K. Veling en A. Vliegthart, 2010. *De nieuwe veldgids dagvlinders*. Stichting uitgeverij KNNV, Zeist.

Kennisdocumenten BIJ12

BIJ12, 2017. *Juridisch kader | behorende bij Kennisdocumenten Soortenbescherming Kennisdocument*. Versie 1.0 Juli 2017.

BIJ12, 2017. *Das | Meles meles Kennisdocument*. Versie 1.0 Juli 2017

BIJ12, 2017. *Gewone dwergvleermuis | Pipistrellus pipistrellus Kennisdocument*. Versie 1.0 Juli 2017

BIJ12, 2017. *Gewone grootvleermuis | Plecotus auritus Kennisdocument*. Versie 1.0 Juli 2017

BIJ12, 2027. *Levendbarende hagedis | Zootoca vivipara Kennisdocument*. Versie 1.0 Juli 2017

BIJ12, 2027. *Zandhagedis | Lacerta agilis Kennisdocument*. Versie 1.0 Juli 2017

Overige bronnen

Alterra 2016. effectenindicator soorten.

<https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/effectenindicatorsoorten2016.aspx>

Floristisch Onderzoek Nederland.

www.floron.nl

Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (RAVON).

www.ravon.nl

SOVON Vogelonderzoek Nederland

www.sovon.nl

Telmee

www.telmee.nl

Waarneming.nl

www.waarneming.nl

Wet Natuurbescherming (Wnb).

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2020-01-01>

Vleermuisvakberaad - Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), 2017. *Vleermuisprotocol 2017*.

Zoogdiervereniging.

www.zoogdiervereniging.nl

RVO – Natuurkalender voor overige soorten

<https://www.rvo.nl/sites/default/files/2020/06/Natuurkalender%20voor%20overige%20soorten.pdf>

Besluit Verlenen ontheffing

N.O.M. B.V.
T.a.v. de heer H. Frens
Laan 27
8071 JG NUNSPEET

Datum
19 december 2023

Zaaknummer
2022-010903

Onderwerp
Wet natuurbescherming -
soortbescherming

Inlichtingen bij
Provincieloket
026 359 99 99
post@gelderland.nl

Blad
1 van 17

Locatie
Haspel 123-129 te Ermelo

Gemeente
Ermelo

Activiteit
Herontwikkeling

Beste meneer Frens,

Hierbij ontvangt u een definitief besluit over bovengenoemde aanvraag. Wij verlenen u deze ontheffing.

De bijlagen zijn onderdeel van dit besluit

Bijlage 1 bevat een toelichting op ons besluit. Ook zijn de voorschriften van deze ontheffing beschreven in bijlage 1. In bijlage 2 zijn kaarten van het projectgebied opgenomen en in bijlage 3 de mitigerende maatregelen. Neem alle bijlagen goed door.

Definitief besluit

Wij verlenen u deze ontheffing.

U ontvangt nu het definitieve besluit. Wij publiceren dit besluit op www.overheid.nl. Diegenen die een zienswijze hebben ingediend en andere belanghebbenden kunnen in beroep gaan tegen het besluit.

Markt 11 | 6811 CG Arnhem
Postbus 9090 | 6800 GX Arnhem

026 359 99 99
post@gelderland.nl
www.gelderland.nl

BNG Bank Den Haag
NL74BNGH0285010824
BIC-code BNG Bank: BNGHNL2G

Btw-nummer: NL001825100.B03
KvK-nummer: 51468751

provincie
Gelderland

Datum

19 december 2023

Zaaknummer

2022-010903

Blad

2 van 17

Meer informatie

Heeft u nog vragen? Kijk daarvoor op [gelderland.nl](https://www.gelderland.nl). U kunt ook contact opnemen met het Provincieloket via telefoonnummer 026 359 99 99. Houdt u het zaaknummer van deze brief bij de hand. We kunnen u dan sneller helpen.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Gelderland,

Martine Jongman
Teammanager Vergunningverlening

Documentnummers inzage stukken:

03747520, 03748012, 03748015, 03843066, 03843067, 03891969, 03909641, 03916433,
03962099

Bijlagen

- Bijlage 1 – Toelichting besluit
- Bijlage 2 – Kaarten projectgebied
- Bijlage 3 – Mitigerende maatregelen

Beroep

Diegenen die een zienswijze hebben ingediend en andere belanghebbenden kunnen binnen zes weken na de dag waarop het besluit ter inzage is gelegd hiertegen een beroepschrift indienen bij de rechtbank Gelderland (Postbus 9030, 6800 EM Arnhem). Zij die partij zijn in de hoofdzaak kunnen bij de voorzieningenrechter van de rechtbank Gelderland (Postbus 9030, 6800 EM Arnhem) een verzoek indienen om een voorlopige voorziening te treffen.

Datum

19 december 2023

Zaaknummer

2022-010903

Blad

3 van 17

Voor individuele burgers (niet voor advocaten en ook niet voor gemachtigden namens een bedrijf of een organisatie) bestaat de mogelijkheid digitaal beroep of een verzoek om een voorlopige voorziening in te dienen. Meer informatie kunt u vinden op www.rechtspraak.nl.

Voor het behandelen van een verzoek om een voorlopige voorziening wordt griffierecht geheven. Over de hoogte en de wijze van betaling van het griffierecht kunt u informatie verkrijgen bij de rechtbank Gelderland via telefoonnummer (088) 361 2000 of op www.rechtspraak.nl.

Datum

19 december 2023

Zaaknummer

2022-010903

Blad

4 van 17

BIJLAGE 1 – TOELICHTING BESLUIT

Beslissing van GEDEPUTEERDE STATEN VAN GELDERLAND op het verzoek van N.O.M. B.V., Laan 27, 8071 JG Nunspeet, hierna te noemen de aanvrager, van 26 juni 2023, om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming, hierna de Wnb.

De opbouw van deze beslissing is als volgt:

- Allereerst worden de ingediende *aanvraag en het procesverloop* toegelicht;
- Daarna volgt het *besluit* met inbegrip van de voorschriften;
- Onder het kopje *beoordeling* wordt de onderbouwing van het besluit gegeven;
- De beslissing wordt afgesloten met een *conclusie en overige verplichtingen*.

AANVRAAG EN PROCESVERLOOP

Op 21 juli 2022 ontvingen wij een aanvraag van Gemeente Ermelo voor een ontheffing in het kader van hoofdstuk 3 van de Wnb op grond van artikel 3.5 lid 1, 2 en lid 4 voor het opzettelijk vangen, verstoren en het opzettelijk beschadigen of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de zandhagedis, artikel 3.10 lid 1a voor het opzettelijk doden of vangen van de hazelworm en artikel 3.10 lid 1b voor het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de das, hazelworm, zandhagedis, bunzing, hermelijn en wezel.

De ontheffing wordt aangevraagd op basis van het in de wet genoemde belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

De aanvraag maakt deel uit van deze ontheffing.

Er is voor het aangevraagde project niet eerder een ontheffing verleend.

Er wordt geen gebruik gemaakt van een gedragscode.

Op 13 januari 2023 hebben wij van de Gemeente Ermelo aanvullende stukken ontvangen waarom wij bij brief van 23 december 2022 hebben verzocht. Dit betrof het soortgericht onderzoek en het projectplan, welke in de eerste instantie niet bij de aanvraag waren gevoegd.

Op 18 april 2023 hebben wij van de Gemeente Ermelo aanvullende informatie ontvangen waarom wij bij brief van 22 maart 2023 hebben verzocht. Dit betrof aanvullende informatie met betrekking tot het planning van het project en de mitigatie voor reptielen en de das. Hierbij is eveneens aanvullend ontheffing aangevraagd van de verbodsbepalingen van artikel 3.10 lid 1a en 1b voor de levendbarende hagedis.

Op 26 juni 2023 hebben wij van de Gemeente Ermelo een verzoek tot overdracht van de ontheffing ontvangen. Op het moment dat het bestemmingsplan is vastgesteld wordt de ontwikkeling namelijk door projectontwikkelaar N.O.M. B.V. voortgezet. De gemeente heeft daarom verzocht dat de ontheffing op naam van de projectontwikkelaar wordt gesteld. Van N.O.M. B.V. hebben wij op 26 juni 2023 een schriftelijk akkoord gekregen voor deze overdracht.

Deze aanvraag is nog niet getoetst aan het gebiedendeel zoals neergelegd in hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming. Naar aanleiding van de uitspraak 'Porthos' van 2 november 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:3159) mag de zogenoemde partiële bouwvrijstelling niet langer toegepast worden, waardoor effecten van stikstofdepositie als gevolg van de aanlegfase niet langer vergunningvrij zijn. Mogelijk zijn er door het project ook effecten (van stikstof) op een Natura

Datum

19 december 2023

Zaaknummer

2022-010903

Blad

5 van 17

2000-gebied en is hier ook een vergunning Wnb voor nodig. Indien dit het geval is, dient de aanvrager deze ook bij de provincie aan te vragen. Voor meer informatie over stikstof kunt u de website van BIJ12 (www.bij12.nl) het onderwerp “Stikstof en Natura 2000” raadplegen.

Op deze aanvraag is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing verklaard.

Datum
19 december 2023

Zaaknummer
2022-010903

Blad
6 van 17

BESLUIT

Gedeputeerde Staten van Gelderland

HEBBEN BESLOTEN

gelet op de artikelen 3.8 lid 1 en lid 5, 3.9 lid 1 en lid 2 en 3.10 lid 2 van de Wet natuurbescherming

ONTHEFFING TE VERLENEN

aan van N.O.M. B.V., Laan 27, 8071 JG Nunspeet;

voor de soorten, verbodsbepalingen en wettelijke belangen zoals weergegeven in tabel 1

Tabel 1 Soorten, verboden en belangen

Soort	Verbod		Belang
Zandhagedis (<i>Lacerta agilis</i>)	Artikel 3.5 lid 1	Het opzettelijk doden of vangen (alleen vangen)	A
	Artikel 3.5 lid 2	Het opzettelijk verstoren	
	Artikel 3.5 lid 4	Het opzettelijk beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen	
	Artikel 3.6 lid 2	Het onder zich hebben of vervoeren	
	Artikel 3.34 lid 1	Het uitzetten van dieren of eieren van dieren	
Das (<i>Meles meles</i>)	Artikel 3.10 lid 1b	Het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen	A
Wezel (<i>Mustela nivalis</i>)			
Bunzing (<i>Mustela putorius</i>)			
Hermelijn (<i>Mustela erminea</i>)			
Hazelworm (<i>Anguis fragilis</i>)	Artikel 3.10 lid 1a	Het opzettelijk doden of vangen (alleen vangen)	A
Levendbarende hagedis (<i>Zootoca vivipara</i>)	Artikel 3.10 lid 1b	Het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen	
	Artikel 3.34 lid 1	Het uitzetten van dieren of eieren van dieren	

Belang:

- A. Artikel 3.8 lid 5b onder 3 van de Wnb: in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Datum

19 december 2023

Zaaknummer

2022-010903

Blad

7 van 17

en voor het gebruik van de middelen zoals weergegeven in tabel 2.

Tabel 2 Middelen

Soort	Verbod	Middel
Zandhagedis, hazelworm en levendbarende hagedis.	Vangen	Schepnet, tapijttegels en emmers

Aan deze ontheffing zijn op grond van artikel 5.3 van de Wet natuurbescherming de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing geldt voor het plangebied zoals aangegeven in figuur 1 en 2 van bijlage 2.
2. De werkzaamheden moeten uiterlijk 31 december 2028 uitgevoerd zijn.
3. De ontheffing geldt uitsluitend voor de soorten, verboden en belangen zoals weergegeven in tabel 1 en voor het gebruik van de middelen zoals weergegeven in tabel 2.
4. De ontheffinghouder dient direct contact op te nemen met de provincie Gelderland indien er verbodsbepalingen worden overtreden, waarvoor geen ontheffing is verleend. Dit kan het geval zijn als er negatieve effecten optreden op soorten waarvoor geen ontheffing is verleend of als er onverwachte negatieve effecten van de activiteiten optreden. Dit kan via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2022-010903.
5. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
6. De in voorschrift 5 genoemde (rechts)personen beschikken op de plaats waar de activiteiten van de ontheffing worden uitgevoerd over een (digitale) kopie van deze ontheffing, en tonen deze op verzoek aan de daartoe bevoegde toezichthouders en opsporingsambtenaren.
7. De in voorschrift 5 genoemde (rechts)personen zijn op de hoogte van de inhoud en het doel van deze ontheffing en de daaraan verbonden voorschriften, zodanig dat zij daar ook invulling en uitvoering aan kunnen geven.
8. Indien de ontheffinghouder de ontheffing in zijn geheel wil overdragen dan dient voor deze naamswijziging toestemming te worden gevraagd bij de provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2022-010903.
9. Minimaal twee weken voor aanvang van de werkzaamheden waardoor verbodsbepalingen worden overtreden moet melding worden gedaan van de datum van start van de werkzaamheden bij de provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2022-010903.

Datum

19 december 2023

Zaaknummer

2022-010903

Blad

8 van 17

10. De voorgenomen werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige¹ op het gebied van reptielen en zoogdieren.
11. Minimaal twee weken voor aanvang van de werkzaamheden waardoor verbodsbepalingen worden overtreden wordt door de ontheffinghouder een ondertekende opdrachtbevestiging van de ecologische begeleiding verstrekt aan de provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2022-010903. In de opdrachtbevestiging dient een omschrijving van de ecologische begeleiding, de naam en het telefoonnummer van de ecologisch deskundige te worden vermeld.
12. Vanaf het moment dat versturende werkzaamheden plaatsvinden is de ontheffinghouder ervoor verantwoordelijk dat de ecologisch deskundige tijdens de ecologische begeleiding alle bevindingen bijhoudt in een logboek. In het logboek wordt vermeld op welke data de deskundige aanwezig was, welke werkzaamheden zijn uitgevoerd en begeleid, en hoeveel exemplaren en verblijfplaatsen van welke beschermde soorten op welke locatie zijn waargenomen. Tevens dienen er duidelijke foto's van de werkzaamheden en de geplaatste voorzieningen te worden opgenomen in het logboek. Het logboek moet altijd aanwezig zijn op de projectlocatie en dient door de ontheffinghouder op verzoek van een toezichthouder direct te worden overhandigd.
13. Het logboek dient door de ontheffinghouder uiterlijk twee weken na afronding van de werkzaamheden aan de provincie Gelderland te worden verstrekt via post@gelderland.nl, onder vermelding van zaaknummer 2022-010903.

Soortspecifieke voorschriften

14. Alle mitigerende maatregelen zoals genoemd in tabel 3 en die zijn opgenomen in bijlage 3 van deze ontheffing dienen te worden uitgevoerd.
15. De deskundige zoals genoemd in voorschrift 10 begeleidt in elk geval het:
 - Plaatsen van de reptielenschermen;
 - Ongeschikt maken van het plangebied voor reptielen en kleine marterachtigen;
 - Vangen en verplaatsen van reptielen.
16. Als in de broedperiode gewerkt wordt dienen aanwezige broedgevallen van algemene broedvogels buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden te blijven. Een deskundige op het gebied van vogels dient te bepalen of en welke werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden.
17. De voorgeschreven voorzieningen zoals beschreven in tabel 3 moeten conform de richtlijnen uit de kennisdocumenten van BIJ12 geplaatst worden (hoogte, expositie, etc.). De ontheffinghouder ziet erop toe dat de voorzieningen duurzaam zijn en te allen tijde functioneel blijven.

¹ De provincie Gelderland verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie, habitats en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en ((soort)specifieke) ecologische kennis heeft. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus.

Met betrekking tot soorten of specifieke soorten kan als deskundige ook iemand worden aangemerkt die:

- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

Datum

19 december 2023

Zaaknummer

2022-010903

Blad

9 van 17

18. Voor het beheer van de natuurlijk ingerichte delen van het plangebied (stobbenwallen, heidevegetatie, te optimaliseren gebied en bos) wordt door een deskundige zoals genoemd in voorschrift 10 een beheerplan opgesteld dat erop is gericht om de functionaliteit van de natuur blijvend in stand te houden. Dit beheerplan dient ter goedkeuring aan de provincie Gelderland worden voorgelegd. Het beheerplan dient uiterlijk voor het gereedkomen van de eerste nieuwbouwwoning aan de provincie Gelderland te worden verstrekt via post@gelderland.nl, onder vermelding van zaaknummer 2022-010903. In het beheerplan dient in ieder geval te worden aangegeven op welke wijze de aan te brengen voorzieningen/natuurlijk in te richten delen beheerd worden. Hierbij wordt o.a. informatie gegeven over de periode en frequentie qua uitvoering en het toe te passen materieel.

Das/kleine marterachtigen/reptielen

19. Voorafgaand aan de werkzaamheden worden te sparen delen van het plangebied door de ecologisch deskundige en de uitvoerder gemarkeerd met lint. Daarnaast worden rij- en transportroutes voorafgaand aan de werkzaamheden bepaald door de ecooloog. Gemarkeerde gebieden worden door de uitvoerder voorzien van bouwhekken en mogen tijdens de werkzaamheden niet worden betreden.

Optie 1: start werkzaamheden winter/voorjaar

20. De werkzaamheden starten in de periode van december tot half maart, buiten de actieve periode van reptielen en buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van kleine marterachtigen. De vegetatie binnen de bouwrijp te maken delen worden met handmateriaal kort gemaaid, waarbij de bodem zo min mogelijk wordt beroerd. Er wordt in één richting gemaaid, naar het omliggende bosgebied toe. Vegetatie wordt afgevoerd uit het werkterrein. Hierdoor ontstaat een kale bodem zonder dekking en wordt het werkterrein onaantrekkelijk voor reptielen en kleine marterachtigen om zich op te houden.
21. Bij aanvang van de actieve periode van reptielen (vanaf eind maart-begin april, ter beoordeling van de ecologisch deskundige) worden alle natuurlijke schuilmogelijkheden (o.a. platen, takkenhopen etc. verwijderd, vangemmers ingegraven en reptielenplaten uitgelegd. Op aanwijzing van de ecologisch toezichthouder wordt rondom de bouwrijp te maken delen een reptielenscherm geplaatst. Het raster bestaat uit glad, stevig plastic dat 10 centimeter is ingegraven en minimaal 40 centimeter boven de grond uitkomt en langs paaltjes wordt gespannen. Vervolgens start de periode van afvangen. Het bouwrijp maken kan worden gestart als er geen dieren meer worden gevangen.
22. Per tien meter raster wordt tegen de binnenzijde van het raster één emmer ingegraven. Indien geen dagelijkse controle plaatsvindt (bij voorbeeld in geval van slecht weer) dan worden de emmers afgesloten met een deksel. Indien geopend worden emmers dagelijks gecontroleerd. Alle emmers worden voorzien van gaatjes in de bodem om regenwater af te voeren en een laagje strooisel om reptielen een tijdelijke schuilplek te bieden tot de volgende controle.
23. In het werkterrein worden alternatieve schuilplekken geplaatst in de vorm van tapijttegels of andere reptielenplaten. Per vijf meter raster wordt binnen het raster één tapijttegel geplaatst. In delen van het werkterrein dat op meer dan vijf meter van het raster ligt worden eveneens tapijttegels geplaatst zodat per 25 m² werkterrein tenminste één tapijttegel aanwezig is. Tijdens elke controle worden de tapijttegels geïnspecteerd op zich verschuilende reptielen, die vervolgens worden gevangen.
24. Aanvullend op het vangen met emmers en tapijttegels worden tijdens elke controle dieren handmatig of met een klein schepnet weggevangen.

Datum

19 december 2023

Zaaknummer

2022-010903

Blad

10 van 17

25. Gevangen hazelwormen worden teruggeplaatst in bosranden/struweel/ruigte buiten het raster en gevangen hagedissen worden verplaatst naar nabijgelegen heideterreintjes in het aangrenzende bosgebied.
26. Het wegvangen van reptielen gaat door, totdat tijdens twee controleronden met geschikte weersomstandigheden geen reptielen meer worden gevangen.

Optie 2: start werkzaamheden najaar/winter

27. De werkzaamheden starten in de eerste week van september, buiten de voortplantings- en overwinteringsperiode van reptielen en buiten de buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van kleine marterachtigen. De vegetatie binnen de bouwrijp te maken delen worden met handmateriaal kort gemaaid, waarbij in één richting wordt gewerkt (naar het omliggende bosgebied toe). Vrijkomende vegetatie wordt afgevoerd uit het werkterrein. Alle liggende objecten waaronder zich reptielen en kleine marterachtigen kunnen verschuilen worden verwijderd direct na het kort maaien.
28. Op aanwijzing van de ecologisch deskundige wordt vervolgens rondom de bouwrijp te maken delen een reptielenscherm geplaatst. Het raster bestaat uit glad, stevig plastic dat 10 centimeter is ingegraven en minimaal 40 centimeter boven de grond uitkomt en langs paaltjes wordt gespannen.
29. Direct aansluitend start het wegvangen van reptielen (tot half september, ter beoordeling door de ecologisch deskundige) en gelden de voorwaarden genoemd bij 22 t/m 26.

Datum

19 december 2023

Zaaknummer

2022-010903

Blad

11 van 17

BEOORDELING VAN DE AANVRAAG**Project**

De voorgenomen ontwikkeling in het plangebied betreft het realiseren van woningen en zorgverblijven. Hiervoor dient een bestemmingsplanwijziging plaats te vinden. Op het moment van schrijven moet dit bestemmingsplan nog worden vastgesteld. Het ontwerpbestemmingsplan heeft reeds ter inzage gelegen. Het plan behelst de sloop van schuren en loodsen, herinrichten van het gebied en het realiseren van de woningen en zorgverblijven. De in het plangebied aanwezige pallet- en houtfabriek blijft bestaan en wordt ingepast.

Onderdeel van de ontwikkeling is dat bosclementen aan de noordoostgrens en de noordwestgrens van het plangebied en de particuliere woningen langs de Haspel (inclusief omliggende tuinen) worden ingepast. De strook aan de noordwestgrens wordt daarbij verbreed. Aan de noordoostgrens van het plangebied wordt een gebied bestemd als natuur. Daarnaast worden enkele ecologische verbindingen gerealiseerd tussen het bos aan de overzijde van de Haspel (zuidwestzijde plangebied) naar de bosclementen aan de noordoostzijde van het plangebied (en aangrenzende bossen van de Veluwe). De ecologische verbindingen moeten gaan bestaan uit bos.

Bij uitvoering van het plan worden de (overblijfselen van) de loodsen gesloopt en verharding verwijderd. Tevens wordt aanwezige beplanting verwijderd en vinden grondwerkzaamheden plaats. Bosstroken en opgaand struweel aan de noordwest- en noordoostzijde van het plangebied en rondom de te behouden woningen blijven gehandhaafd. Vervolgens vinden in het plangebied bouwactiviteiten plaats.

Op dit moment is er nog geen concrete planning van het project voorhanden. In de planning wordt rekening gehouden met de kwetsbare periodes van de aangetroffen beschermde soorten.

In het bij de aanvraag toegevoegde projectplan “Activiteitenplan herontwikkeling Haspelstrook Ermelo” (Ecogroen, 2022) zijn opgenomen:

- Het uitgevoerde ecologisch onderzoek en de resultaten;
- Een effectbeoordeling van het project;
- De te nemen mitigerende of compenserende maatregelen;
- Alternatievenafweging;
- Onderbouwing wettelijk belang;
- Beoordeling staat van instandhouding.

In de aanvraag beschreven ecologische waarden en de effecten van het project op deze waarden

Er is een Quicksan Flora & Fauna uitgevoerd in 2021. Hierbij is een bronnenonderzoek uitgevoerd, waarbij gegevens uit diverse bronnen zoals de NDFF en verspreidingsatlassen zijn geraadpleegd, en heeft op 21 oktober 2021 een locatiebezoek plaatsgevonden. Het doel van deze Quicksan was om een eerste indruk te verkrijgen van de locatie en het belang hiervan voor beschermde dier- en plantensoorten. Op basis van de resultaten van de Quicksan is in 2022 nader onderzoek verricht naar de das, zandhagedis, levendbarende hagedis, hazelworm en teunisbloempijlstaart. Het onderzoek naar de das en reptielen is gedaan aan de hand van de onderzoeksrichtlijnen uit de Kennisdocumenten van BIJ12 en de onderzoeksprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus. Voor de teunisbloempijlstaart is geen onderzoeksprotocol beschikbaar. Voor het onderzoek naar deze soort is op 5 momenten in de periode juni-september 2022 gezocht naar rupsen die op de waardplanten (teunisbloemen) aanwezig kunnen zijn. Er is geen gericht onderzoek naar kleine marterachtigen uitgevoerd. Tijdens de Quicksan is een biotoopbeoordeling uitgevoerd, waarbij geschikte leefgebieden in kaart zijn gebracht.

Datum

19 december 2023

Zaaknummer

2022-010903

Blad

12 van 17

Tabel 2 geeft een overzicht van de resultaten van het uitgevoerde ecologisch onderzoek en de te verwachten effecten van het project.

Tabel 2 Resultaten ecologisch onderzoek en effectbeoordeling

Aangetroffen soorten	Aantal aangetroffen verblijfplaatsen	Aantal verblijfplaatsen waar negatieve effecten verwacht worden
Das	6 vluchtpijpen, een wissel en foerageergebied	4 vluchtpijpen en marginaal foerageergebied
Hazelworm	Leefgebied met rust- en potentiële voortplantingsplaatsen	Circa 1 hectare suboptimaal leefgebied met rust- en potentiële voortplantingsplaatsen
Levendbarende hagedis Zandhagedis	Leefgebied met rustplaatsen	Circa 0,4 hectare suboptimaal leefgebied met rustplaatsen
Kleine marterachtigen	Leefgebied met rust- en potentiële voortplantingsplaatsen	Circa 1 hectare suboptimaal leefgebied met rust- en potentiële voortplantingsplaatsen

Mitigerende maatregelen

Tabel 3 geeft een overzicht van de te realiseren alternatieve voorzieningen voor de das, hazelworm, levendbarende hagedis, zandhagedis en kleine marterachtigen. In bijlage 3 van deze ontheffing zijn de locaties van de voorzieningen opgenomen.

Tabel 3 Overzicht van de te realiseren alternatieve voorzieningen

Soorten waarop negatief effect wordt verwacht	Tijdelijke mitigatie	Permanente mitigatie
Hazelworm Zandhagedis Levendbarende hagedis	Niet van toepassing. Er zijn voldoende tijdelijke uitwijkmogelijk beschikbaar voor de reptielen, zowel in de te handhaven bosstroken en struwelen binnen het plangebied als (in de heideterreintjes) in het omliggende bosgebied. De alternatieve leefgebieden in de omgeving zijn zonder barrières als drukke wegen bereikbaar.	Aan de noordoostzijde van plangebied wordt een natuurterrein met bosstroken en ruigte gerealiseerd. Op zandige locaties binnen het natuurterrein die nu niet geschikt zijn als leefgebied van reptielen (o.a. kort gemaaide delen of delen waar na het verwijderen van de loodsen open zandgrond aan de oppervlakte komt) wordt heidemaaisel/ -plagsel aangebracht (totaal circa 0,3 hectare). Er worden stobbenwallen en takkenrillen aangebracht langs de noordostrand van het plangebied en als verbinding tussen de het bosgebied aan de noordoost- en zuidwestzijde van het plangebied (totale lengte circa 530 meter lengte) om leefgebied voor reptielen en marterachtigen te creëren. Er worden stobbenwallen en takkenrillen aangebracht binnen het natuurterrein en in

Datum

19 december 2023

Zaaknummer

2022-010903

Blad

13 van 17

		de te handhaven bosstrook van de Haspel naar de noordoostrand van het plangebied (met een totale lengte van circa 530 meter).
Das	Niet van toepassing. Gedurende de werkzaamheden in het plangebied blijven twee van de aanwezige vluchtpijpen gehandhaafd. Ook de dassenwissel (van noord naar zuid) blijft gehandhaafd. De werkzaamheden vinden uitsluitend overdag plaats, om eventuele verstoring van de das te voorkomen. Daarnaast zijn ook ruim voldoende mogelijkheden om via de oost- en westzijde van het plangebied alternatieve looproutes te gebruiken.	Aan de noordoostzijde van plangebied wordt een natuurterrein met bosstroken en ruigte gerealiseerd. Hierbinnen worden twee vluchtpijpen van de das gehandhaafd. Het terrein wordt met een minimaal 80 centimeter hoog hekwerk afgescheiden van het woongebied. Hierbij wordt tussen de onderkant van het hekwerk en het maaiveld een ruimte van tenminste 20 centimeter vrijgehouden, zodat passage van dassen (en kleine marterachtigen) mogelijk blijft. Van de Haspel naar de noordoostrand van het plangebied wordt een minimaal vijf meter brede bosstrook gespaard die door de dassen gebruikt kan worden om door het plangebied te trekken. Hekwerken rondom het plangebied die aansluiten op openbaar terrein worden passeerbaar gemaakt voor dassen (en kleine marterachtigen) door in nieuwe hekwerken aan de onderzijde 20 centimeter ruimte vrij te laten of op aanwijzing van de ecologisch deskundige doorgangen te maken in bestaande hekwerken. Verlichting bij wegen, woningen of tuinen wordt zo gericht dat de bosstroken en het natuurterrein niet wordt verlicht.
Kleine marterachtigen	Niet van toepassing. Voor de kleine marterachtigen geldt dat veel verschillende verblijfplaatsen in een territorium gebruikt worden. Er blijven voldoende alternatieve verblijfplaatsen beschikbaar om tijdelijk naar uit te wijken, zowel binnen de te handhaven bosstroken in het plangebied als in elementen buiten het plangebied (o.a. erven en bosjes).	Aan de noordoostzijde van plangebied wordt een natuurterrein met bosstroken en ruigte gerealiseerd. Het terrein wordt met een minimaal 80 centimeter hoog hekwerk afgescheiden van het woongebied. Hierbij wordt tussen de onderkant van het hekwerk en het maaiveld een ruimte van tenminste 20 centimeter vrijgehouden, zodat passage van kleine marterachtigen (en dassen) mogelijk blijft. Er worden stobbenwallen en takkenrillen aangebracht binnen het natuurterrein en in de te handhaven bosstrook van de Haspel naar de noordoostrand van het plangebied (met een totale lengte van circa 530 meter).

Datum

19 december 2023

Zaaknummer

2022-010903

Blad

14 van 17

Beoordelingskader

Tabel 4 geeft een overzicht weer van de relevante aspecten waarop getoetst is in het kader van de Wnb.

Tabel 4 Beoordeling van het toetsingskader

Toetsingskader	Beoordeling
Er is voldoende onderzoek uitgevoerd naar alle mogelijk voorkomende soortgroepen en alleen op de aangevraagde soorten treedt een effect op door het project.	Ja
Het onderzoek naar de aangevraagde soorten is door deskundigen uitgevoerd en door ons als voldoende beoordeeld.	Ja
De negatieve effecten op de aanwezige natuurwaarden worden met de voorgeschreven maatregelen voldoende gemitigeerd en gecompenseerd.	Ja
De alternatieve locaties, werkwijze, inrichting en planning zijn voldoende afgewogen en er is geen bevredigend alternatief.	Ja
Het wettelijk belang waarvoor is aangevraagd zoals aangegeven in tabel 1 is van toepassing en voldoende onderbouwd.	Ja
De lokale staat van instandhouding van de aangevraagde soorten blijft gewaarborgd door het nemen van de voorgeschreven maatregelen.	Ja

Op basis van het voorgaande hebben wij bepaald voor welke (aangevraagde) soorten welke verbodsbepalingen worden overtreden en welke middelen hiervoor kunnen worden ingezet. Deze zijn weergegeven in tabel 1 en 2. Voor deze soorten, verboden en middelen wordt de ontheffing verleend. Dit wijkt af van de aangevraagde soorten en verboden. Er is tevens ontheffing benodigd van artikel 3.6 lid 2 van de Wnb voor het onder zich hebben en vervoeren van zandhagedissen en artikel 3.34 lid 1 van de Wnb voor het uitzetten van zandhagedissen, hazelwormen en levendbarende hagedissen buiten het plangebied.

Conclusie

Gelet op het voorgaande kan de gevraagde ontheffing worden verleend.

OVERIGE VERPLICHTINGEN

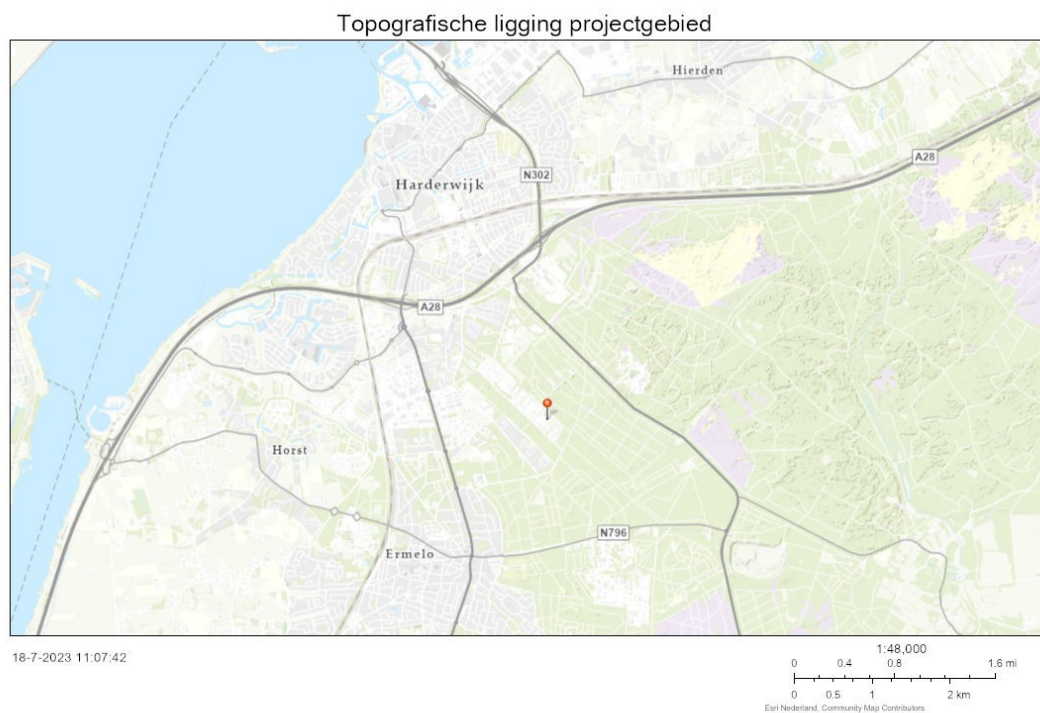
Wij wijzen u erop dat u zelf verantwoordelijk bent voor het verkrijgen van eventueel benodigde ontheffingen, vergunningen of toestemmingen op grond van andere wet- en regelgeving.

Datum
19 december 2023

Zaaknummer
2022-010903

Blad
15 van 17

BIJLAGE 2 – KAARTEN PROJECTGEBIED

Figuur 1. Topografische ligging projectgebied.

Datum

19 december 2023

Zaaknummer

2022-010903

Blad

16 van 17

Figuur 2. Luchtfoto projectgebied.

Datum
19 december 2023

Zaaknummer
2022-010903

Blad
17 van 17

BIJLAGE 3 – MITIGERENDE MAATREGELEN

Figuur 1. Mitigerende maatregelen.

adviesrapport

Activiteitenplan herontwikkeling Haspelstrook Ermelo

Ontheffingsaanvraag ruimtelijke ingrepen Wet natuurbescherming, onderdeel soorten

Opdrachtgever

Gemeente Ermelo

Status

Definitief

T (085) 4871265
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Activiteitenplan herontwikkeling Haspelstrook Ermelo

Subtitel

Ontheffingsaanvraag ruimtelijke ingrepen Wet natuurbescherming, onderdeel soorten

Projectcode	Datum	Status
22-207	13 januari 2023	Definitief

Auteur(s)

S.A.M. (Bas) Peeters & M. (Marco) van der Sluis

Modellering & GIS

R. (Rik) van Heumen & J. (Jan) Borst

Tweede lezer

A. (Astrid) van Teeffelen

Opdrachtgever

Gemeente Ermelo

©Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

S.A.M. Peeters & M. van der Sluis (2023). Activiteitenplan herontwikkeling Haspelstrook Ermelo. Ontheffingsaanvraag ruimtelijke ingrepen Wet natuurbescherming, onderdeel soorten. Rapport 22-207. Ecogroen bv, Arnhem.

Inhoud

Introductie	5
1. Plangebied en ontwikkeling	6
1.1 Beschrijving plangebied	6
1.2 Voorgenomen ontwikkeling	7
1.3 Planning	8
1.4 Periode ontheffing aanvraag	8
2. Verbodsartikelen	9
2.1 Verbodsartikelen soorten Habitatrichtlijn (zandhagedis)	9
2.1.1 Verbod op het opzettelijk doden of vangen van dieren	9
2.1.2 Verbod op het opzettelijk verstoren van dieren	9
2.1.3 Verbod op het opzettelijk vernielen en rapen van eieren van dieren	9
2.1.4 Verbod op het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen	9
2.1.5 Verbod op het opzettelijk plukken, verzamelen, afplukken, ontwortelen en vernielen van planten	9
2.2 Verbodsartikelen nationaal beschermde soorten (hazelworm, levendbarende hagedis, das, hermelijn, wezel en bunzing)	9
2.2.1 Verbod op het opzettelijk doden of vangen van dieren	9
2.2.2 Verbod op het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen	10
2.2.3 Verbod op het opzettelijk plukken, verzamelen, afplukken, ontwortelen en vernielen van planten	10
3. Onderzoek	11
3.1 Onderzoeksmethode	11
3.1.1 Quicksan onderzoek	11
3.1.2 Nader soortgericht onderzoek	11
3.1.3 Das	12
3.1.4 Kleine marterachtigen	12
3.1.5 Zandhagedis	12
3.1.6 Levendbarende hagedis	13
3.1.7 Hazelworm	13
3.1.8 Teunisbloempijlstaart	13
3.2 Actualiteit inventarisatiegegevens	14
3.3 Locatie inventarisatie	14
4. Functie plangebied	15
4.1 Inleiding	15
4.2 Das	15
4.3 Wezel	16
4.4 Hermelijn	16
4.5 Bunzing	16
4.6 Zandhagedis	17
4.7 Levendbarende hagedis	18
4.8 Hazelworm	18

4.9	Omgevingscheck	19
4.9.1	Das	19
4.9.2	Wezel	20
4.9.3	Hermelijn	21
4.9.4	Bunzing	21
4.9.5	Zandhagedis	21
4.9.6	Levendbarende hagedis	22
4.9.7	Hazelworm	22
5.	Effecten	23
5.1	Effecten	23
5.1.1	Das	23
5.1.2	Wezel, bunzing en hermelijn	23
5.1.3	Zandhagedis en levendbarende hagedis	23
5.1.4	Hazelworm	24
5.2	Staat van instandhouding	24
5.2.1	Das	24
5.2.2	Wezel	25
5.2.3	Bunzing	25
5.2.4	Hermelijn	25
5.2.5	Zandhagedis	26
5.2.6	Levendbarende hagedis	26
5.2.7	Hazelworm	26
6.	Maatregelen	27
6.1	Maatregelen	27
6.1.1	Algemeen	27
6.1.2	Vorbereiding werkzaamheden	27
6.1.3	Bouwrijp maken winter/voorjaar	27
6.1.4	Bouwrijp maken najaar/ winter	28
6.1.5	Inrichting natuurzone	28
6.2	Locatie maatregelen	29
6.3	Effectiviteit maatregelen	29
7.	Alternatieven en belang	30
7.1	Alternatieve locatie	30
7.2	Alternatieve inrichting	30
7.3	Alternatieve werkwijze	30
7.4	Alternatieve planning	30
7.5	Belang	30
	Geraadpleegde bronnen	32

Bijlagen

- Bijlage 1 - Natuurtoets
- Bijlage 2 - Waarnemingen beschermde soorten
- Bijlage 3 - Vervangend leefgebied
- Bijlage 4 - Plankaart

Introductie

Projectnaam: herontwikkeling Haspelstrook Ermelo

Aanvrager: gemeente Ermelo

Gemeente Ermelo is voornemens om op enkele percelen aan de Haspel 123 t/m 129 woningbouw en uitbreiding van een zorgboerderij mogelijk te maken. In dit activiteitenplan gaan we in op de soorten waarvoor ontheffing nodig is: zandhagedis, levendbarende hagedis, hazelworm, das en kleine marterachtigen (wezel, hermelijn, bunzing). Op basis van het uitgevoerde onderzoek, de terreinkenmerken en aard van de plannen is een ontheffing voor overige soorten niet aan de orde (zie de natuurtoets in bijlage 1).

1. Plangebied en ontwikkeling

1.1 Beschrijving plangebied

Het plangebied (figuur 1.1) bestaat uit een aantal percelen aan de Haspel 99 t/m 129 in Ermelo, met uitzondering van Haspel 121. Haspel 121 verdeelt het plangebied in een noordwestelijke deel en een zuidoostelijk deel, die via een smalle bosstrook verbonden zijn. Het plangebied grenst aan de noordwestzijde aan een recreatiepark, Haspel 121 betreft een perceel met een woning, paardenschuren en een rijbak met aan de begrenzingen strak onderhouden groenstroken. Aan de noordoost- en zuidoostzijde sluit het plangebied aan op de Veluwe. Aan de zuidwestzijde bevindt zich een openbare weg (Haspel) met aan de overzijde een perceel gemengd bos dat ook onderdeel is van de Veluwe. Het plangebied is alleen ter hoogte van de woningen aan de Haspel op enkele plaatsen toegankelijk. De andere zijden zijn zorgvuldig omheind, met uitzondering van een voetgangersdoorgang richting de Veluwe in de noordpunt van het zuidoostelijke deel van het plangebied.

In het zuidoostelijke deel van het plangebied bevinden zich woningen, schuren en loodsen. Op de percelen zijn al enkele schuren afgebroken in verband met asbestsanering. De woningen en omliggende tuinen langs de Haspel blijven gehandhaafd en maken geen deel uit van het plan. Aan de randen van percelen bevinden zich stroken bos en opgaand struweel. Tussen de loodsen en schuren is sprake van ruigte en schraal grasland. In het terrein bevinden zich enkele hopen zand en vrij kale, zandige delen met enige pioniervegetatie op de plekken waar bebouwing is gesaneerd. Op het terrein zijn takkenhopen en rommelhoeken aanwezig.

In het noordwestelijke deel van het plangebied staan twee bedrijfswoningen en een palletfabriek met loodsen en kantoor. Het gebied van de palletfabriek is grotendeels verhard, met uitzondering van de randen waar zich bosstroken en gras bevinden.

Figuur 1.1 Ligging plangebied (rode figuur). Bron bestemmingsplan Haspel 99-129 Ermelo..

1.2 Voorgenomen ontwikkeling

Gemeente Ermelo wil het bestemmingsplan voor het plangebied wijzigen om 24 vrije kavels voor woningbouw en 6 sociale huurwoningen te realiseren. In het bestemmingsplan wordt tevens locatie Haspel 123a meegenomen, waarop een omgevingsvergunning is verleend voor de realisatie van 10 zorgappartementen. De aanwezige pallet- en houtfabriek blijft bestaan en wordt ingepast. Het plan behelst de sloop van schuren en loodsen, herinrichten van het gebied en het realiseren van de woningen en zorgverblijven. In figuur 1.2 is de concept-bestemmingsplankaart weergegeven.

Onderdeel van de ontwikkeling is dat bouselementen aan de noordoostgrens en de noordwestgrens van het plangebied en de particuliere woningen langs de Haspel (inclusief omliggende tuinen) worden ingepast. De strook aan de noordwestgrens wordt daarbij ook verbreed. Ook wordt de noordoostgrens van het plangebied een strook bestemd als natuur, waarbij het leefgebied van aanwezige beschermde soorten wordt geoptimaliseerd. Daarnaast worden enkele ecologische verbindingen gerealiseerd tussen het bos aan de overzijde van de Haspel (zuidwestzijde plangebied) naar de bouselementen aan de noordoostzijde van het plangebied (en aangrenzende bossen van de Veluwe). De ecologische verbindingen moeten gaan bestaan uit bos.

Figuur 1.2 Bestemmingsplankaart (ook opgenomen in bijlage 4). Bron: Bestemmingsplan Haspel 99-129 Ermelo.

Bij uitvoering van het plan worden de (overblijfselen van) de loodsen gesloopt en verharding verwijderd. Tevens wordt aanwezige beplanting verwijderd en vinden grondwerkzaamheden plaats. Bosstroken en opgaand struweel aan de noordwest- en noordoostzijde van het plangebied en rondom de te behouden woningen blijven gehandhaafd. Vervolgens vinden in het plangebied bouwactiviteiten plaats. Gedurende de ontwikkeling is sprake van bewegingen van bouw materieel door het plangebied en wordt materiaal opgeslagen en afgevoerd.

1.3 Planning

De ontwikkeling van de Haspelstrook is nog in de planfase en kent nog geen concrete uitvoeringsplanning.

1.4 Periode ontheffing aanvraag

Op moment van schrijven is nog onbekend wanneer bovengenoemde werkzaamheden uitgevoerd worden. Voorliggende ontheffing wordt aangevraagd voor een periode van twaalf jaar (1 januari 2023 tot 1 januari 2035). Hierbij wordt rekening gehouden met voorbereidende werkzaamheden en een eventuele uitloop van werkzaamheden als gevolg van onvoorziene omstandigheden en ruimtelijke procedures. Het inrichten van het natuurterrein/ aanplanten van singels vindt bij de start van de werkzaamheden plaats.

2. Verbodsartikelen

2.1 Verbodsartikelen soorten Habitatrictlijn (zandhagedis)

2.1.1 *Verbod op het opzettelijk doden of vangen van dieren*

Wel van toepassing. Bij de werkzaamheden kunnen individuen van de soort worden geschaad.

2.1.2 *Verbod op het opzettelijk verstoren van dieren*

Niet van toepassing.

2.1.3 *Verbod op het opzettelijk vernielen en rapen van eieren van dieren*

Niet van toepassing.

2.1.4 *Verbod op het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen*

Wel van toepassing. In het plangebied zijn in beperkte mate geschikte rustplaatsen voor zandhagedis aanwezig die vernield/beschadigd worden door de geplande ingrepen. Beperkt verlies van voortplantingsplaatsen is gezien de aanwezigheid van vrouwtjes in de voortplantingsperiode niet uitgesloten, maar is in 2022 niet vastgesteld (geen jongen waargenomen).

2.1.5 *Verbod op het opzettelijk plukken, verzamelen, afplukken, ontwortelen en vernielen van planten*

Niet van toepassing.

2.2 Verbodsartikelen nationaal beschermde soorten (hazelworm, levendbarende hagedis, das, hermelijn, wezel en bunzing)

2.2.1 *Verbod op het opzettelijk doden of vangen van dieren*

Wel van toepassing. Bij de werkzaamheden kunnen individuen van hazelworm en levendbarende hagedis worden geschaad. Opzettelijk doden van das, hermelijn, wezel en bunzing is niet van toepassing.

2.2.2 *Verbod op het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen*

Wel van toepassing. In het plangebied zijn in beperkte mate geschikte rustplaatsen voor levendbarende hagedis aanwezig die vernield/beschadigd worden door de geplande ingrepen. Beperkt verlies van voortplantingsplaatsen is gezien de aanwezigheid van vrouwtjes in de voortplantingsperiode niet uitgesloten, maar is in 2022 niet vastgesteld (geen jongen waargenomen).

Voor hazelworm, wezel, hermelijn en bunzing geldt dat in beperkte mate geschikte voortplantings- en rustplaatsen vernield/ beschadigd kunnen worden. Voor das geldt dat fysiek geen voortplantings- en rustplaatsen verloren gaan, maar dat vluchtpijpen wel tijdelijk in ongebruik kunnen raken tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.

2.2.3 *Verbod op het opzettelijk plukken, verzamelen, afplukken, ontwortelen en vernielen van planten*

Niet van toepassing.

3. Onderzoek

3.1 Onderzoeksmethode

3.1.1 Quickscan onderzoek

Gestart is met literatuuronderzoek om uit te zoeken welke beschermde soorten aanwezig zijn in en rondom het plangebied. Hiervoor is onder andere gebruik gemaakt van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), kaarten van Provincie Gelderland (2022b) en eerder in en rond het plangebied uitgevoerde onderzoeken in 2022 (De Jong, 2022). De verzamelde informatie uit het literatuuronderzoek vormt de basis voor een veldbezoek dat op 21 april 2022 is uitgevoerd. Binnen het plangebied en de directe omgeving tot 50 meter rondom het plangebied (het onderzoeksgebied) is aandacht besteed aan beschermde soorten binnen de Wet natuurbescherming.

3.1.2 Nader soortgericht onderzoek

Uit de quickscan is gebleken dat aanwezigheid van verblijfplaatsen van das, kleine marterachtigen, zandhagedis, levendbarende hagedis, hazelworm en teunisbloempijlstaart niet is uit te sluiten. Omdat bomen met geschikte holten voor vleermuizen worden ingepast in de plannen, is nader onderzoek naar vleermuizen niet uitgevoerd. In tabel 3.1 zijn de gegevens van de veldbezoeken opgenomen en in onderstaande paragrafen is de onderzoeksmethode per soort(groep) toegelicht.

Tabel 3.1 Overzicht data, tijden, doelen en weersomstandigheden veldbezoeken

Datum	Tijd	Doel	Weer
21-4-2022	10.00-11.30	Quickscan onderzoek	9°C, licht bewolkt, droog, weinig wind
29-4-2022	11.00-13.30	Plaatjes uitleggen Controle aanwezig plaatmateriaal Reptielenronde	13°C, half bewolkt, droog, weinig wind
23-5-2022	9.00-12.00	Camera's plaatsen Plaatjes controleren Reptielenronde	21°C, helder, droog, weinig wind
9-6-2022	10.00-15.00	Camera's uitlezen Omgevingscheck das Plaatjes controleren Reptielenronde Controle teunisbloempijlstaart	20°C, helder, droog, weinig wind
23-6-2022	9.00-13.15	Camera's uitlezen Plaatjes controleren Reptielenronde Controle teunisbloempijlstaart	23°C, helder, droog, weinig wind
8-7-2022	8.15-11.00	Camera's uitlezen en verplaatsen Plaatjes controleren, Reptielenronde Controle teunisbloempijlstaart	17°C, licht bewolkt, droog, weinig wind
22-7-2022	8.00-11.00	Camera's uitlezen Plaatjes controleren Reptielenronde Controle teunisbloempijlstaart	17°C, bewolkt, droog, weinig wind

25-8-2022	7.30-11.30	Camera's uitlezen en ophalen Plaatjes controleren en ophalen Reptielenronde Controle teunisbloempijlstaart	21°C, bewolkt, droog, weinig wind
21-9-2022	10.15-11.15	Reptielenronde	17°C, licht bewolkt, droog, weinig wind

3.1.3 *Das*

Het onderzoek naar das is uitgevoerd aan de hand van de richtlijnen van het Kennisdocument Das (BIJ12, 2017c). Het kennisdocument stelt dat onderzoek naar das per project maatwerk betreft en moet worden uitgevoerd door een dassendeskundige. De onderzoeksmethode is uitgedacht en uitgevoerd door experts van Ecogroen. Het onderzoek bestaat uit verschillende onderdelen die in onderstaande tekst worden toegelicht.

Sporenonderzoek

Tijdens het quickscan onderzoek op 21 april 2022 is in het plangebied gezocht naar sporen van dassen zoals snuitputjes, mestputjes, latrines, wissels, dassenharen en bewoningssporen.

Wildcamera's

Om de activiteit van das in het plangebied te monitoren is gebruikgemaakt van twee wildcamera's (Reconyx Hyperfire2). De camera's zijn uitgerust met een infra-roodsensor en maken vijf foto's bij een beweging voor de camera. De wildcamera's zijn van 23 mei tot 8 juli 2022 opgesteld bij twee mogelijke verblijfplaatsen met het doel om het gebruik van deze verblijfplaatsen in kaart te brengen. Op 8 juli zijn de camera's verplaatst naar twee andere locaties: een doorgang onder het hekwerk en een gebied waar snuitputjes zijn aangetroffen. Op 29 augustus 2022 zijn de camera's hier verwijderd.

Omgevingscheck

Om de invloed van een ruimtelijke ingreep te bepalen is het noodzakelijk om ruimer te onderzoeken dan alleen in de directe omgeving van het plangebied (BIJ12, 2017c). Dit onderzoek is verricht tot circa 500 meter afstand van het plangebied en heeft zich beperkt tot voor das toegankelijke gebieden met geschikte habitats. Tijdens de omgevingscheck is bepaald wat de kwaliteit van het plangebied en de omgeving is als foerageergebied voor dassen. Tevens is gezocht naar wissels, burchten en overige sporen.

3.1.4 *Kleine marterachtigen*

Voor kleine marterachtigen (wezel, hermelijn en bunzing) is geen gericht onderzoek uitgevoerd, omdat aantonen/ uitsluiten van deze soorten door middel van onderzoek erg moeilijk is. Voor wezel, hermelijn en bunzing is een biotoopbeoordeling uitgevoerd tijdens het quickscan onderzoek, waarbij geschikte leefgebieden in kaart zijn gebracht.

3.1.5 *Zandhagedis*

Voor het onderzoek naar zandhagedis zijn de randvoorwaarden uit het Kennisdocument Zandhagedis (BIJ12, 2017a) en het onderzoeksprotocol van het Netwerk Groene Bureaus (Netwerk Groene Bureaus, 2017) gevolgd. Voor zandhagedis zijn twee bezoeken vereist in de perioden half april- eind mei of augustus-september. Het onderzoek bestaat uit het lopen van een ronde in geschikt habitat dat bestaat uit warme, zonbeschenen structuurrijke vegetatie van dwergstruiken, afgewisseld met hoge grassen, kale grond en plekken met open zandgrond.

Gedurende de onderzoeksperiode is tijdens acht bezoeken een ronde gelopen, waarvan vier (op 29 april, 23 mei, 26 augustus en 21 september 2022) in de voor zandhagedis optimale periode. Bij de

rondes op 25 augustus en 21 september is speciaal gelet op de aanwezigheid van juveniele en subadulte exemplaren, een aanwijzing voor voortplanting van zandhagedis in het plangebied. De veldbezoeken zijn uitgevoerd tijdens de ochtenduren bij gunstige weersomstandigheden voor reptielen: warm en half bewolkt tot zonnig weer (tussen de 12 en 20 °C), weinig wind.

3.1.6 *Levendbarende hagedis*

Voor het onderzoek naar levendbarende hagedis zijn de randvoorwaarden uit het Kennisdocument Levendbarende hagedis (BIJ12, 2017b) en het onderzoeksprotocol van het Netwerk Groene Bureaus (Netwerk Groene Bureaus, 2017) gevolgd. Voor levendbarende hagedis zijn drie bezoeken vereist in de periode van half april t/m september, waarvan twee in de optimale perioden (half april-eind mei en augustus-september). Aanvullend kan gebruik worden gemaakt van controles van uitgelegde reptielenplaten. Het uitleggen van de platen dient tenminste één maand voor de start van de inventarisatie plaats te vinden.

Gedurende de onderzoeksperiode is tijdens acht bezoeken een ronde gelopen, waarvan vier (op 29 april, 23 mei, 26 augustus, 21 september 2022) in de voor levendbarende hagedis optimale periode. De rondes zijn gelopen langs bosranden en structuurrijke lage vegetaties met zonnige plekken. Bij de rondes op 25 augustus en 21 september is speciaal gelet op de aanwezigheid van juveniele en subadulte exemplaren, een aanwijzing voor voortplanting van levendbarende hagedis in het plangebied. De veldbezoeken zijn uitgevoerd tijdens de ochtenduren bij gunstige weersomstandigheden voor reptielen: warm en half bewolkt tot zonnig weer (tussen de 12 en 20 °C), weinig wind.

Aanvullend is gebruik gemaakt van uitleggen en controleren van reptielenplaten. Op 29 april 2022 zijn twintig reptielenplaten in de vorm van tapijttegels uitgelegd op kansrijke plaatsen, uiteenlopend van structuurrijke delen van het terrein, vegetatierijke bosranden en wallen en lager begroeide in delen met verschillende bezonning gedurende de dag. Daarnaast zijn bij de controlerondes ook het rijkelijk aanwezig plaatmateriaal en dood hout in het plangebied gekeurd om na te gaan of hier levendbarende hagedissen aanwezig zijn. De controle van de reptielenplaten, plaatmateriaal en dood hout heeft plaatsgevonden op 29 april, 23 mei en 26 augustus (optimale periode) en daarnaast ook op 9 juni, 23 juni, 8 juli en 22 juli 2022 (suboptimale periode).

3.1.7 *Hazelworm*

Voor het onderzoek naar hazelworm zijn de randvoorwaarden uit het onderzoeksprotocol van het Netwerk Groene Bureaus (Netwerk Groene Bureaus, 2017) gevolgd. Voor hazelworm zijn vier bezoeken vereist in de periode juni-september, waarbij uitgelegde reptielenplaten worden gecontroleerd. Uitleggen van de platen gebeurt tenminste één maand voor de start van inventarisatie.

Op 29 april 2022 zijn reptielenplaten in de vorm van tapijttegels uitgelegd en zijn ook al enkele tientallen in het veld aanwezige stukken houten plaatmateriaal en stukken dood hout gecontroleerd. De uitgelegde platen en de in het veld al aanwezige schuilplekken zijn bij elk volgend bezoek gecontroleerd. Zodoende is het aanwezige plaatmateriaal / dood hout acht keer gecontroleerd en de uitgelegde reptielenplaten zes keer. Vijf controles van reptielenplaten op 9 juni, 23 juni, 8 juli, 22 juli en 25 augustus vielen in de optimale periode en na de gewenningsperiode van één maand.

3.1.8 *Teunisbloempijlstaart*

Voor deze soort is geen onderzoeksprotocol voorhanden. De beste methode om de soort aan te tonen is het zoeken naar de (grote) rupsen die van juni tot en met september op waardplanten te vinden zijn. Op 9 en 23 juni, 8 en 22 juli en 25 augustus 2022 zijn alle waardplanten in het plangebied (teunisbloemen) geïnspecteerd op aanwezigheid van rupsen van teunisbloempijlstaart.

3.2 **Actualiteit inventarisatiegegevens**

De veldbezoeken zijn uitgevoerd in de periode van 21 april tot en met 21 september 2022. Daarnaast is de NDFF meerdere malen geraadpleegd, als laatste op 5 december 2022. De inventarisatiegegevens zijn daarmee actueel.

3.3 **Locatie inventarisatie**

Het plangebied (zie figuur 1.1) is in zijn geheel onderzocht. Daarnaast is de omgeving van het plangebied (tot circa 500 meter) onderzocht op geschiktheid als foerageergebied van das en globaal op aanwezigheid van dassenburchten. Bij de raadpleging van de NDFF zijn gegevens afkomstig uit een groter gebied (zone van circa 1 kilometer) rondom het plangebied meegenomen.

4. Functie plangebied

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk is aangegeven welke functie het plangebied heeft voor beschermde soorten waarvoor ontheffing wordt aangevraagd. Dit betreft das, kleine marterachtigen (hermelijn, wezel en bunzing), zandhagedis, levendbarende hagedis en hazelworm.

Van elke soort wordt achtereenvolgens aangegeven wat de onderzoeksresultaten voor de soort zijn (a), hoeveel exemplaren van de soort worden verwacht (b) en hoe de populatie in het leefgebied zich verhoudt tot populaties in de omgeving (c).

4.2 Das

- a. In het plangebied zijn zes pijpen aangetroffen (zie bijlage 2). Drie van de pijpen liggen binnen de contouren van een loods die in 2016 is gesloopt en zijn vermoedelijk na de sloop gegraven. Tijdens de observatieperiode is vastgesteld dat alle pijpen niet in gebruik zijn als kraamburcht of als bijburcht van dassen (wel als vossenbouw, ook met jongen). Gedurende de cameraobservatie van de pijpen is slechts eenmaal een passerende das vastgelegd, die de pijp echter niet inging. Op basis van deze informatie is de conclusie dat de pijpen hoogstens incidenteel als vluchtpijp gebruikt worden. Dassen kunnen de pijpen snel inschieten op momenten dat gevaar dreigt tijdens nachtelijke foerageertochten.

De zuidwestzijde (Haspel) van het plangebied is grotendeels open, maar de andere zijden van het plangebied zijn hermetisch afgesloten met hekwerk. Er is slechts één doorgang gevonden in het hekwerk in de noordoostelijke zijde van het plangebied, die das vanuit noordoostelijkgelegen bossen toegang tot het plangebied geeft. Dichtbij de doorgang zijn latrines van dassen aangetroffen in het beboste, te handhaven deel achter de zorgboerderij. Tijdens de cameraobservatie van de doorgang en het gebied met de latrines is vastgesteld dat dassen de doorgang regelmatig gebruiken vanuit hun burchtlocatie op 220 meter ten noorden van het plangebied en eveneens vaak door het bosje trekken. Het plangebied vormt marginaal foerageergebied. Aanwezig grasland is schraal, zeer droog en onbemest. De bosjes worden gedomineerd door naaldbomen en hebben een schrale ondergrond. Op basis van het aantal aangetroffen graafsporen /snuitputjes vervult het plangebied geen belangrijke functie als foerageergebied voor das. Hierdoor is de conclusie dat het plangebied vooral gebruikt wordt als gebied dat gepasseerd wordt om verderop gelegen foerageergebieden te bereiken.

- b. Op de camerabeelden is één adult exemplaar met twee jongen vastgelegd. Het plangebied wordt naar verwachting door 3 à 4 individuen van das gebruikt.
- c. De dieren in de dassenclan zijn onderdeel van een netwerk van dassenclans in de omgeving van Ermelo/Harderwijk.

4.3 Wezel

- a. In de omgeving van het plangebied zijn enkele waarnemingen bekend van de wezel (NDFF, 2022). Tijdens alle veldbezoeken (ook met de cameravallen) zijn geen exemplaren of sporen van de wezel aangetroffen. Het plangebied vormt suboptimaal leefgebied voor de soort, vanwege het droge, weinig varieerde karakter van het gebied. Binnen het plangebied zijn alleen lokaal verblijfplaatsen te verwachten in ruigte en takkenrillen.
- b. De grootte van de territoria kan sterk uiteenlopen en hangt rechtstreeks af van het hoofdvoedselaanbod, dus de muizenstand. Mannetjes hebben een territoriumgrootte van 1 tot 25 hectare, vrouwtjes van 1 tot 7 hectare. Samen met de wisselingen in het voedselaanbod kunnen de dichtheden eveneens zeer sterk schommelen (1-100 dieren/100 hectare) (Verkem et al., 2003). Op basis van de terreinkenmerken, bekende verspreidingsgegevens en expert judgement worden binnen het plangebied lage aantallen verwacht. De populatieomvang binnen het plangebied wordt geschat op 2 tot 10 exemplaren (hoogste aantallen op het moment dat er jongen zijn).
- c. De verwachte verblijfplaatsen maken onderdeel uit van een aaneengesloten netwerk van verblijfplaatsen in het buitengebied van Ermelo en omliggende dorpen.

4.4 Hermelijn

- a. In de omgeving van het plangebied zijn enkele waarnemingen bekend van de hermelijn (NDFF, 2022). Tijdens alle veldbezoeken (ook met cameravallen) zijn geen exemplaren of sporen van de hermelijn aangetroffen. Het plangebied vormt marginaal leefgebied voor de soort, vanwege het droge, weinig varieerde karakter van het gebied (hermelijn heeft een voorkeur voor meer vochtige gebieden). Binnen het plangebied zijn alleen lokaal verblijfplaatsen te verwachten in ruigte en takkenrillen.
- b. De oppervlakte van het leefgebied van mannetjes kan sterk variëren van nauwelijks een paar tot circa 100 hectare, maar bedraagt gemiddeld ongeveer 20 hectare. Territoria van vrouwtjes zijn kleiner en overlappen met dat van een mannetje. Rekening houdend met de variatie in oppervlakte van de individuele leefgebieden, varieert de dichtheid van 3-4 tot (uitzonderlijk) 10-15 dieren per 100 hectare (Verkem et al., 2003). Op basis van de terreinkenmerken, bekende verspreidingsgegevens en expert judgement worden binnen het plangebied lage aantallen verwacht. De populatieomvang binnen het plangebied wordt geschat op 0-6 exemplaren (hoogste aantallen als er jongen zijn).
- c. De verwachte verblijfplaatsen maken onderdeel uit van een aaneengesloten netwerk van verblijfplaatsen in het buitengebied van Ermelo en omliggende dorpen.

4.5 Bunzing

- a. In de omgeving van het plangebied zijn enkele waarnemingen bekend van de bunzing (NDFF, 2022). Tijdens alle veldbezoeken (ook met cameravallen) zijn geen exemplaren of sporen van de bunzing aangetroffen. Het plangebied vormt marginaal leefgebied voor de soort, vanwege het

droge, weinig varieerde karakter van het gebied. Binnen het plangebied zijn alleen lokaal verblijfplaatsen te verwachten in ruigte en takkenrillen.

- b. De dichtheid varieert van 1 tot enkele dieren per 1000 hectare, waarbij mannetjes een duidelijk groter territorium hebben als vrouwtjes (Verkem et al., 2003). Op basis van de terreinkenmerken, bekende verspreidingsgegevens en expert judgement wordt de populatieomvang binnen het projectgebied geschat op 0-6 exemplaren (hoogste aantallen als er jongen zijn).
- c. De verwachte verblijfplaatsen maken onderdeel uit van een aaneengesloten netwerk van verblijfplaatsen in het buitengebied van Ermelo en omliggende dorpen

4.6 Zandhagedis

- a. In het plangebied is suboptimaal leefgebied aanwezig van zandhagedis met vooral zomerhabitat, die door groei van grassen, ruigte en bramenstruweel in de loop van het seizoen minder geschikt wordt. De jaarlijks gemaaide schrale graslanden worden niet geschikt geacht. Alleen de in het plangebied aanwezig zandhopen bieden voortplantingsbiotoop. Gedurende het onderzoek zijn in het gebied echter geen juveniele exemplaren waargenomen. Wel is op 21 september één subadult exemplaar waargenomen. Dit kan echter ook het gevolg zijn van de dispersie van juvenielen/subadulten in het najaar, die met name in suboptimaal leefgebied over afstanden van meerdere kilometers kan plaatsvinden (Bij12, 2017a). Tijdens de reptielenrondes zijn op één dag (23 juni) maximaal vier zandhagedissen waargenomen. In bijlage 2 zijn de waarnemingslocaties en geschikte leefgebieden van zandhagedis weergegeven.
- b. In het plangebied worden 4 - 25 individuen verwacht.
- c. In de omgeving van het plangebied is het voorkomen van zandhagedis bekend (NDFF, 2022). De meeste waarnemingen zijn gedaan in twee gebieden. Het eerste ligt vanaf 1,2 km noordelijk onder de hoogspanningsleidingen ter hoogte van de Watertorenweg. Onder deze leidingen wordt de begroeiing laag gehouden waardoor een geschikt habitat voor zandhagedis aanwezig is. Het tweede gebied betreft het droge heideterrein Cyriasische Veld op meer dan 1,5 kilometer afstand oostelijk van het plangebied. Beide gebieden bieden geschikt habitat voor alle levensfasen van de zandhagedis. De provinciale weg N302 (Leuvenumseweg) vormt echter een barrière, waardoor geen vrije uitwisseling kan plaatsvinden.

In de tussenliggende bossen zijn op diverse plaatsen kapvlakten en heiderelicten in het bos waar ook geschikt habitat aanwezig is. Tijdens het omgevingsonderzoek voor das zijn hier ook enkele zandhagedissen waargenomen. Het is te verwachten dat zandhagedis in het gehele bosgebied oostelijk van Ermelo in lage dichtheden voorkomt. De zandige, zonbeschenen open plekken in het bos bieden geschikt voortplantingshabitat. Ook overwintering is hier beperkt mogelijk.

De populatie binnen het plangebied maakt deel uit van de populatie binnen de Veluwe bosgebieden en heideterreinen ten oosten van het plangebied, met grotere dichtheden individuen op afstanden van meer dan een kilometer van het plangebied.

Figuur 4.1 Zwanger vrouwtje zandhagedis zonnend op een reptielenplaat.

4.7 Levendbarende hagedis

- a. In het plangebied zijn de droge struwelen en ruigten marginaal geschikt voor levendbarende hagedis. De jaarlijks gemaaide schrale graslanden worden niet geschikt geacht. Tijdens het veldonderzoek is op 23 mei 2022 één levendbarende hagedis waargenomen (zie bijlage 2).
- b. In het plangebied worden 1 tot 5 individuen verwacht.
- c. In de directe omgeving van het plangebied zijn geen waarnemingen van levendbarende hagedis bekend (NDFF, 2022). De meest nabijgelegen waarnemingen zijn gedaan aan de oostkant van het Cyriasische veld op meer dan 2 kilometer afstand van het plangebied. Een eventuele populatie binnen het plangebied maakt deel uit van de populatie binnen de Veluwe bosgebieden en heideterreinen ten oosten van het plangebied.

4.8 Hazelworm

- a. Binnen het plangebied is geschikt leefgebied voor hazelworm aanwezig in bosranden, kruidenvegetaties en (bramen)struweel. De jaarlijks gemaaide delen met schraal grasland zijn marginaal geschikt als leefgebied voor hazelworm. Tijdens het veldwerk zijn op één dag (23 juni) maximaal 4 hazelwormen waargenomen (zie bijlage 2).
- b. In het plangebied worden 4 tot 100 individuen verwacht.
- c. In de omgeving van het plangebied is het voorkomen van hazelworm bekend (NDFF, 2022). Waarnemingen zijn verspreid in de bossen en heidegebieden ten noorden, oosten en zuiden van het plangebied, waar de soort voorkomt in goed ontwikkelde heidevegetaties, in kruidenvegetaties en in bosranden. De populatie binnen het plangebied maakt deel uit van een grote, aaneengesloten populatie hazelwormen op de Veluwe bos- en heideterreinen.

Figuur 4.2 Hazelworm aangetroffen onder een reptielenplaatje.

4.9 Omgevingscheck

4.9.1 Das

Das komt voor in allerlei landschapstypen, waarbij een droge plek voor hun burcht het enige echt noodzakelijke is. De hoogste dichtheden worden gevonden bij kleinschalige akker- en weidegebieden met hellingen en steilranden met verspreide bosjes, heggen of houtwallen met een rijke ondergroei. Voedsel vinden ze het gehele jaar op bemeste grasweiden met gras korter dan 5 centimeter en in oude, structuurrijke eikenbossen. Maïsakkers, ruigten en hoogstamboomgaarden zijn in bepaalde periodes van het jaar geschikt om voedsel in te zoeken. De grootte van een dassenterritorium is afhankelijk van het voedselaanbod en dus van de kwaliteit van het leefgebied. De grootte varieert van 30 tot 150 hectare in optimaal gebied, en van 150 tot 600 hectare in marginaal gebied. Het foerageergebied van een das ligt tot ongeveer 1,5 tot 12 kilometer van de burcht. Er moet voldoende foerageergebied liggen binnen 500 meter tot enkele kilometers. Belangrijke onderdelen zijn dan delen waar het hele jaar eten te vinden is, zoals graslanden met gras korter dan 5 centimeter. Alleen dan kan een das voldoende wormen vinden. Als koeien op deze graslanden grazen, dan keert een das de koeienvlaaien om, om mestkevers en dergelijke te vinden. Ook in bossen en bosjes kan hij het hele jaar voedsel vinden. Er zijn ook onderdelen, zoals (maïs)akkers, hoogstamboomgaarden en ruigten, die in een bepaald deel van het jaar geschikt zijn om voedsel in te zoeken. Daarnaast worden drie burchten onderscheiden:

- Hoofdburchten zijn in de regel relatief groot en zijn het grootste deel van het jaar in gebruik. De hoofdburcht is meestal de plek waar de jongen worden geboren. Er zijn ook permanent bewoonde burchten bekend met maar één holingang.
- Bijburchten zijn vaak alleen op bepaalde momenten in gebruik, bijvoorbeeld als vluchtplek bij verstoring van de hoofdburcht. Ook kan de bijburcht door jong volwassen dassen worden gebruikt in de periode dat ze worden verstoten uit het territorium, of door het mannetje die in het voorjaar vanuit deze burcht zijn territorium beter kan verdedigen. Als er jongen geboren zijn, verjaagt het vrouwtje het mannetje vaak tijdelijk naar een ander gedeelte van de hoofdburcht, of uit de

burcht. Hij verhuist dan tijdelijk naar een bijburcht. Ook het vrouwtje kan haar jongen grootbrengen in een bijburcht, wat het verschil tussen hoofd- en bijburcht weer vervaagt. Het voedselaanbod in de directe omgeving speelt een grote rol. Dassen wonen het liefst zo dicht mogelijk bij hun voedsel. Ze kunnen, ook tijdelijk, verhuizen naar een bijburcht in de directe omgeving van bijvoorbeeld een maïsakker als de jonge, nog zachte maïskolven aan het ontspruiten zijn.

- Vluchtpijpen liggen verspreid over het territorium. Zoals de naam doet vermoeden, worden ze bij dreigend gevaar gebruikt om in te schuilen. Aan de rand van een territorium hebben de vluchtpijpen ook een geurfunctie en bakenen zij het territorium af. Er zijn gevallen bekend dat een vrouwtje een vluchtpijp in gebruik heeft genomen om haar jongen te werpen.

Een bijburcht of een vluchtpijp kan in een korte periode uitgroeien tot hoofdburcht, en een hoofdburcht kan in verval raken en alleen nog als vluchtpijp in gebruik blijven (BIJ12, 2017c).

In de omgeving van het plangebied zijn meerdere waarnemingen van das bekend (NDFF, 2022). Op 60 meter ten zuiden van het plangebied is een vermoedelijke bijburcht met vier pijpen aangetroffen die incidenteel belopen is. Daarnaast is noordelijk van het plangebied een kraamburcht bekend op 220 meter afstand (mondelinge mededeling Gerjan van Boven, gemeente Harderwijk). In de omliggende bossen zijn door de zandige ondergrond en hoogteverschillen op veel geschikte plekken voor burchten en vluchtpijpen aanwezig.

Rond het plangebied zijn in ruime mate vergelijkbare, marginaal geschikte foerageergebieden van das beschikbaar in de vorm van bossen/ heidesnippers met een voedselarme bodem.

4.9.2 **Wezel**

Wezels zijn niet speciaal gebonden aan bepaalde biotooptypes en kunnen vrijwel overal voorkomen waar hun hoofdvoedsel - woelmuizen - aanwezig is. Wegens hun geringe lichaamsgrootte en hun overeenkomstig kleinere leefgebieden hebben zij minder behoefte aan een biotoop op 'landschapsniveau' dan hun grotere familieleden bunzing en hermelijn. Zelfs kale grasland- en akkercomplexen kunnen voldoen, mits voldoende microstructuur in de vorm van perceelsranden en muizengangen aanwezig is. Dit neemt niet weg dat gevarieerde landschappen met behoorlijk wat macrostructuur in het algemeen wel meer mogelijkheden bieden tot de uitbouw van grotere populaties.

Wezels stellen weinig specifieke eisen aan de aard van hun verblijfplaatsen. Dankzij de geringe vereisten inzake afmetingen is er veelal een overvloed aan verblijfplaatsen aanwezig in allerlei hoedanigheden. Het kan daarbij gaan om takkenbossen, houtstapels of andere hoopjes groenafval, steenhopen, uitgebrokele muren of andere bouwwerken, allerhande natuurlijke hopen en holtes (o.a. knaagdiergangen en onder boomwortels) en hooi- en stropelings. Wegens de geringe lichaamsgrootte en de hoge stofwisseling dienen de schuilplaatsen wel goed geïsoleerd te zijn om het warmteverlies te beperken. In de nestholte wordt dan ook actief materiaal aangebracht, zoals veren en stukjes vacht (prooi-resten), maar soms ook wat droog plantenmateriaal of zwerfafval (papier zakdoekjes, reepjes plastic et cetera). In de nabijheid van dergelijke vaste schuilplaatsen wordt ook een latrine aangelegd (Verkern et al., 2003).

Voor de wezel geldt dat veel verschillende verblijfplaatsen in een territorium gebruikt worden. Binnen het territorium blijven altijd veel/ voldoende alternatieve verblijfplaatsen beschikbaar in elementen buiten het plangebied (o.a. erven en bosjes). Genoemde alternatieve biotopen zijn gelegen op korte afstand van het plangebied en voor wezels eenvoudig bereikbaar.

4.9.3 **Hermelijn**

Hermelijnen zijn typische 'randzone-dieren', die vooral landschappen verkiezen met een afwisselend grondgebruik (bossen, graslanden, landelijke bebouwing en tuinen en moerasvegetaties) en bijhorende lijnvormige structuren (perceelsranden, houtwallen en taluds watergangen). Bovendien lijken hermelijnen een voorkeur te hebben voor de wat vochtigere terreinen en zwemmen ook regelmatig en vrijwillig. Binnen zijn leefgebied maakt de hermelijn gebruik van een veelheid aan schuilplaatsen zoals deze zich in gevarieerde landschappen aandienen: houtstapels, wortelstelsels onder bomen, ratten- en konijnenholen, dichte begroeiingen en steenhopen. 's Winters worden ook schuren en andere rustige gebouwen opgezocht (Verkem et al., 2003).

Voor hermelijn geldt dat veel verschillende verblijfplaatsen in een territorium gebruikt worden en dat een territorium behoorlijk groot kan zijn (Verkem et al., 2003). Binnen het territorium blijven altijd veel/voldoende alternatieve verblijfplaatsen beschikbaar in elementen buiten het plangebied (o.a. op erven die gehandhaafd blijven). Voor hermelijnen geldt dat veel verschillende verblijfplaatsen in een territorium gebruikt worden en dat een territorium behoorlijk groot kan zijn. Hierdoor blijven binnen het territorium altijd veel/voldoende alternatieve verblijfplaatsen aanwezig in te handhaven, nabijgelegen erven. Bovendien zijn alternatieve verblijfplaatsen op erven gelegen op korte afstand van het plangebied en voor hermelijnen eenvoudig bereikbaar.

4.9.4 **Bunzing**

De bunzing gebruikt in zijn leefgebied een breed scala aan schuilplaatsen. In het gebruik van de dagrustplaatsen is over het algemeen weinig regelmaat terug te vinden. Sommige ervan worden meerdere dagen na elkaar opnieuw gebruikt, andere worden slechts eenmalig gebruikt of pas opnieuw na een langere tussenpoos van een aantal dagen tot weken. Overeenkomstig de grootte van het leefgebied kunnen zij honderden meters uit elkaar liggen. Favoriete dagrustplaatsen, tijdens het zomerhalfjaar (half april tot half oktober), zijn holle boomstronken, houtstapels, takken- en rommelhopen, konijnen- en rattenholen, duikers en bruggenhoofden, braamstruwelen en ruigtevegetaties. In eerder zeldzame gevallen is sprake van een 'bunzingburcht', waarbij er duidelijk eigen graafwerk aan te pas komt en soms ook een latrine aanwezig is. Jongen worden doorgaans geboren in een 'stabiele' (blijvende) schuilplaats. 's Winters worden niet zelden rustige schuren, tuinhuisjes en dergelijke opgezocht (Verkem et al., 2003).

Ook voor bunzingen geldt dat veel verschillende verblijfplaatsen in een territorium gebruikt worden en dat een territorium behoorlijk groot kan zijn. Hierdoor blijven binnen het territorium altijd veel/voldoende alternatieve nestplekken aanwezig in te handhaven, nabijgelegen erven. Bovendien zijn alternatieve verblijfplaatsen op erven gelegen op korte afstand van het plangebied en voor bunzingen eenvoudig bereikbaar.

4.9.5 **Zandhagedis**

In Nederland is de zandhagedis sterk gebonden aan duin- en heidegebieden. In het binnenland en in de kalkarme duinen wordt hij vooral aangetroffen in droge struikheideterreinen. Daarnaast komt de soort voor langs infrastructuur (weg- en spoorbermen) en op ruderaal terrein. Sporadisch worden ook exemplaren in bosranden en struweel gemeld. Voor het leggen van eieren kiezen de vrouwtjes zonnige, onbegroeide zandige plekken.

In de directe omgeving van het plangebied is een kleine deelpopulatie van zandhagedissen aanwezig in heiderelicten in bosgebied ten noorden van het plangebied. Hier zijn tijdens het veldonderzoek ook meerdere exemplaren van zandhagedis vastgesteld. De heiderelicten en zonbeschenen

bermen van bospaden vormen hier geschikte, alternatieve leefgebieden op korte afstand (circa 200 meter) van het plangebied. De alternatieve leefgebieden zijn zonder barrières als drukke wegen bereikbaar.

4.9.6 *Levendbarende hagedis*

Heide en hoogveen vormen de voorkeurshabitat van levendbarende hagedis. De soort komt ook voor in open bossen, ruige graslanden, in bermen van (spoor)wegen en in een beperkt deel van de duinen. Levendbarende hagedis is een vochtminnende soort die in de genoemde landschappen veel wordt aangetroffen op oevers en vochtige terreindelen.

In de directe omgeving van het plangebied zijn geschikte leefgebieden aanwezig in heiderelicten in bosgebied ten noorden van het plangebied. De heiderelicten en zonbeschenen bermen van bospaden vormen hier geschikte, alternatieve leefgebieden op korte afstand (circa 200 meter) van het plangebied. De alternatieve leefgebieden zijn zonder barrières als drukke wegen bereikbaar.

4.9.7 *Hazelworm*

Hazelworm is een soort die normaliter voorkomt in open bossen, bosranden, heide, houtwallen, struwelen, spoor- en wegbermen, kalkgraslanden, vestingwerken, steenhopen, ruderaal plaatsen en tuinen. Het grootste deel van de dag leven ze onder vegetatie, strooisel en dood hout of ze verblijven in hopen in de grond.

Geschikte leefgebieden in de vorm van droge heidevegetaties en open bos zijn veelvuldig aanwezig rondom het plangebied. De alternatieve leefgebieden zijn zonder barrières als drukke wegen bereikbaar.

5. Effecten

De beoordeling van de gevolgen is gebaseerd op de kennisdocumenten van das, zandhagedis, levendbarende hagedis (Bij12 2017a, b & c), de handreiking kleine marterachtigen (Bouwens, 2017) en informatie van RAVON.

5.1 Effecten

5.1.1 *Das*

Door de aanleg van de woonwijk gaan vier van de zes aanwezige vluchtpijpen verloren. Twee andere vluchtpijpen worden ingepast in het natuurterrein en komen op circa 5 en 10 meter afstand van de bouwkavels en naar verwachting circa 12 en 20 meter afstand van de woningen te liggen. Door het inpassen van de twee van de zes aanwezige vluchtpijpen is geen sprake van een aantasting van de functie van het plangebied als tijdelijke vluchtplek tijdens nachtelijke foerageertochten.

De dassenwissel (van noord naar zuid) die dassen regelmatig gebruiken wordt niet onderbroken door de aanleg van het toekomstige woongebied. Aan de rand van het woongebied wordt een minimaal vijf meter brede bosstrook aangelegd die in de toekomstige situatie ook gebruikt kan worden als wissel van dassen. Daarnaast zijn ruim voldoende mogelijkheden om via de oost- en westzijde van het plangebied alternatieve looproutes te gebruiken.

Binnen het toekomstige woongebied zijn alleen droge, schrale omstandigheden aanwezig, waardoor alleen marginaal foerageergebied verloren gaat. Door de grote afstand tot de kraamburcht (ruim 220 meter) en de ruime beschikbaarheid van alternatieve foerageergebieden, behoort het plangebied niet tot onmisbare foerageergebieden van das.

5.1.2 *Wezel, bunzing en hermelijn*

Binnen het toekomstige woongebied zijn alleen droge, schrale omstandigheden aanwezig, waardoor slechts 1 hectare suboptimaal foerageergebied van wezel, bunzing en hermelijn verloren gaat. Door het optimaliseren van een deel van het te behouden leefgebied (20 hectare) en aanleg van takkenrillen en stobbenwallen (circa 530 meter) wordt het leefgebied van wezel, bunzing en hermelijn per saldo verbeterd.

Door het nemen van voorzorgsmaatregelen (H6) blijven negatieve effecten op exemplaren tot een minimum beperkt.

5.1.3 *Zandhagedis en levendbarende hagedis*

Binnen het plangebied gaat alleen suboptimaal leefgebied van zandhagedis en levendbarende hagedis (circa 0,4 hectare) verloren waar geen voortplanting plaatsvindt. De belangrijkste leefgebieden

blijven behouden binnen een in te richten natuurterrein aan de rand van het plangebied. Daarnaast wordt het leefgebied versterkt door open, kort gemaaide, zandige delen - nu ongeschikt voor beide soorten - te ontwikkelen tot optimale leefgebieden met een afwisseling van heidevegetaties en plekken open zand¹ (circa 0,3 hectare). Verder worden stobbenwallen en takkenrillen aan gebracht in het te behouden/ ontwikkelen natuurterrein aan de noordoostzijde van het plangebied die schuilplaatsen bieden voor levendbarende hagedis en zandhagedis (totale lengte circa 400 meter). Hierdoor wordt het leefgebied van zandhagedis en levendbarende hagedis per saldo verbeterd.

Door het nemen van voorzorgsmaatregelen (H6) blijven negatieve effecten op exemplaren tot een minimum beperkt.

5.1.4 **Hazelworm**

Binnen het plangebied gaat alleen suboptimaal leefgebied van hazelworm (circa 1 hectare) verloren in de vorm van ruigtestroken en houtopstanden. De belangrijkste leefgebieden blijven echter behouden binnen een in te richten natuurterrein aan de rand van het plangebied, tuinen en boselementen binnen het plangebied (totaal circa 2,5 hectare). Daarnaast wordt het leefgebied versterkt door open, kort gemaaide, zandige delen - nu ongeschikt voor de soort - te ontwikkelen tot optimale leefgebieden met heidevegetaties en plekken open zand (0,3 hectare). Verder worden stobbenwallen en takkenrillen aan gebracht in het te behouden/ ontwikkelen natuurterrein aan de noordoostzijde van het plangebied die schuilplaatsen bieden voor hazelworm (totale lengte circa 400 meter). Hierdoor wordt het leefgebied van hazelworm per saldo verbeterd.

Door het nemen van voorzorgsmaatregelen (H6) blijven negatieve effecten op exemplaren tot een minimum beperkt.

5.2 Staat van instandhouding

5.2.1 **Das**

De landelijke staat van instandhouding van das wordt beoordeeld als 'gunstig' en 'verbeterend'. De soort wordt voornamelijk in de oostelijke helft van Nederland aangetroffen maar breidt zich gestaag uit (Goutbeek, 2018).

De Veluwe en het Rijk van Nijmegen behoren tot de belangrijkste populaties van de das in Nederland. Daarmee is het aandeel van Gelderland in de Nederlandse dassenpopulatie groot. De populatieomvang in Gelderland wordt beoordeeld als 'gunstig' en de ontwikkeling als 'verbeterend' (Goutbeek, 2018).

Afbreuk van de gunstige staat van instandhouding van das is niet aan de orde, omdat het plangebied haar functies als vluchtpijp en wissel behoudt, maatregelen worden genomen om exemplaren te ontzien en rondom het plangebied ruim voldoende uitwijkmogelijkheden aanwezig en bereikbaar zijn.

¹ Zandige delen zijn ook geschikt als eiafzetplek van zandhagedis.

5.2.2 **Wezel**

De landelijke staat van instandhouding van wezel wordt beoordeeld als ‘ongunstig-slecht’ en ‘verslechterend’ (Goutbeek, 2018). De soort wordt in heel Nederland (m.u.v. twee waddeneilanden) aangetroffen (Zoogdierenvereniging, 2022).

Hoewel er maar weinig bekend is over de daadwerkelijke populatieomvang van wezel, kan aan de hand van de bekende verspreidingsgegevens worden geconcludeerd dat het aandeel van Gelderland evenredig is aan de landelijke staat van instandhouding. De soort komt vooral voor in de lagere delen van de provincie. De uitgestrekte bossen van de Veluwe zijn minder geschikt voor de soort (Goutbeek, 2018).

Afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van wezel is niet aan de orde, omdat het plangebied en de omgeving minder geschikt zijn voor de soort, maatregelen worden genomen om exemplaren te ontzien, nieuwe verblijfplaatsen aangebracht worden en rondom het plangebied ruim voldoende uitwijkmogelijkheden aanwezig en bereikbaar zijn.

5.2.3 **Bunzing**

De landelijke staat van instandhouding van bunzing wordt beoordeeld als ‘ongunstig-slecht’ en ‘verslechterend’ (Goutbeek, 2018). De soort wordt in heel Nederland (m.u.v. de waddenleilanden) aangetroffen (Zoogdierenvereniging, 2022).

Hoewel er maar weinig bekend is over de daadwerkelijke populatieomvang van de bunzing, kan aan de hand van de bekende verspreidingsgegevens worden aangenomen dat het aandeel van Gelderland evenredig is aan de landelijke staat van instandhouding. De soort komt vooral voor in de lagere delen van de provincie, de centrale Veluwe wordt niet door bunzing bewoond (door het ontbreken van geschikt leefgebied als gevolg van te weinig water, te weinig bewoning en te dichte bossing (Goutbeek, 2018).

Afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van bunzing is niet aan de orde, omdat het plangebied en de omgeving minder geschikt zijn voor de soort, maatregelen worden genomen om exemplaren te ontzien, nieuwe verblijfplaatsen aangebracht worden en rondom het plangebied ruim voldoende uitwijkmogelijkheden aanwezig en bereikbaar zijn.

5.2.4 **Hermelijn**

De landelijke staat van instandhouding van hermelijn wordt beoordeeld als ‘ongunstig-slecht’ en ‘verslechterend’ (Goutbeek, 2018). De soort wordt in een groot deel van Nederland aangetroffen vooral in de lager gelegen nattere delen, op de waddeneilanden zijn de laatste dertig jaar alleen waarnemingen op Texel bekend (Zoogdierenvereniging, 2022).

Het aandeel dat Gelderland heeft in de landelijke verspreiding is zeer klein. De soort is in Gelderland een schaars voorkomende soort, door het ontbreken van grote waterrijke- en moerasgebieden ontbreekt de hermelijn in grote delen van de provincie Gelderland. De bekende verspreiding beperkt zich grotendeels tot het rivierengebied en dan met name de IJssel (Goutbeek, 2018).

Afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van hermelijn is niet aan de orde, omdat het plangebied en de omgeving minder geschikt zijn voor de soort, maatregelen worden genomen om exemplaren te ontzien, nieuwe verblijfplaatsen aangebracht worden en rondom het plangebied ruim voldoende uitwijkmogelijkheden aanwezig en bereikbaar zijn.

5.2.5 **Zandhagedis**

De landelijke staat van instandhouding van zandhagedis wordt beoordeeld als ‘ongunstig’ en ‘stabiel’ (Norren et al., 2019). Zandhagedis is in Nederland beperkt tot de zandgronden. Kerngebieden zijn de duinen in Noord- en Zuid-Holland, Veluwe en Utrechtse heuvelrug. De soort laat sinds 1990 een matige stijging zien (RAVON, 2022).

Gelderland beslaat ongeveer 12% van het Nederlandse oppervlak. Van de 1456 km-hokken met zandhagedissen ligt 46% (676 km hokken) in Gelderland, deze km-hokken liggen vooral op de Veluwe. De Veluwse populatie vormt de grootste aaneengesloten populatie in Nederland. De trend in aantallen in Gelderland sinds 1994 laat een matige toename zien (Norren, 2019).

Afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van zandhagedis is niet aan de orde, omdat tijdens de uitvoering maatregelen worden genomen om individuen van de soort te beschermen, in de omgeving uitwijkmogelijkheden voorhanden zijn en delen van het gebied geoptimaliseerd worden als leefgebied voor zandhagedis.

5.2.6 **Levendbarende hagedis**

De landelijke staat van instandhouding van levendbarende hagedis wordt beoordeeld als ‘ongunstig’ en ‘verslechterend’ (Norren et al., 2019). Levendbarende hagedis is in Nederland een wijdverspreide soort. Kerngebieden zijn de Veluwe, Noord-Brabant en Drenthe. De soort laat een stabiele trend zien (RAVON, 2022).

Gelderland heeft een betrekkelijk groot aandeel in de landelijke populatie, 23% van de km hokken met levendbarende hagedis liggen in Gelderland, terwijl Gelderland slechts 12% van de oppervlakte van Nederland beslaat. De Veluwe is een van de belangrijke kernen in Gelderland die groot genoeg lijken voor duurzame populaties. De aantallen in Gelderland zijn echter sterk gedaald sinds 1994.

Afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van levendbarende hagedis is niet aan de orde, omdat tijdens de uitvoering maatregelen worden genomen om individuen van de soort te beschermen, in de omgeving uitwijkmogelijkheden voorhanden zijn en delen van het gebied geoptimaliseerd worden als leefgebied voor levendbarende hagedis.

5.2.7 **Hazelworm**

De landelijke staat van instandhouding van hazelworm wordt beoordeeld als ‘gunstig’ en ‘stabiel’ (Norren et al., 2019). Hazelworm is in Nederland een wijdverspreide soort en komt in alle provincies behalve Zeeland voor. Kerngebieden zijn de Veluwe, de Utrechtse Heuvelrug en Zuid-Limburg. De soort laat sinds 1990 een matige stijging zien (RAVON, 2022).

Gelderland heeft een groot aandeel in de landelijke populatie, 47% van de km hokken met hazelworm liggen in Gelderland. De grootste kern en meest aaneengesloten verspreidingskern is de Veluwe. De aantallen in Gelderland vertonen een matige toename sinds 1990 (Norren *et al.*, 2019).

Afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van hazelworm is niet aan de orde, omdat tijdens de uitvoering maatregelen worden genomen om individuen van de soort te beschermen, de belangrijkste leefgebieden van hazelworm in het plangebied gespaard blijven, in de omgeving uitwijkmogelijkheden voorhanden zijn en delen van het gebied bovendien geoptimaliseerd worden als leefgebied voor hazelworm.

6. Maatregelen

6.1 Maatregelen

6.1.1 *Algemeen*

1. Er wordt een ecologisch werkprotocol opgesteld, waarin alle te nemen maatregelen worden vastgelegd. Dit ecologisch werkprotocol is op de locatie aanwezig en onder alle betrokken partijen bekend. Werkzaamheden worden aantoonbaar conform dit protocol uitgevoerd. Als er aanvullende maatregelen uit de ontheffing naar voren komen, verwerken wij deze in het ecologisch werkprotocol.
2. Afwijking van het protocol is alleen mogelijk na overleg met de ecologisch toezichthouder.
3. De werkzaamheden worden begeleid door een gekwalificeerde ecologisch toezichthouder met kennis op het gebied van reptielen en marterachtigen.
4. Door de ecologisch toezichthouder wordt een ecologisch logboek bijgehouden. Hierin worden maatregelen vastgelegd, bedoeld om schade aan beschermde soorten te voorkomen. Daarbij wordt omschreven welke soort betrokken was en welke maatregelen zijn genomen op welke datum en locatie. Op deze manier kan in geval van handhaving eenvoudig worden aangetoond dat er zorgvuldig gewerkt wordt.
5. Voorafgaand aan de werkzaamheden wordt door of in opdracht van de ecologisch toezichthouder een veldcontrole uitgevoerd in het gehele plangebied om na te gaan of en waar zich broedende vogels ophouden. Mochten broedende vogels aanwezig zijn dan worden de werkzaamheden ter plekke uitgesteld tot de jongen zijn uitgevlogen.
6. Bij het onverwacht aantreffen van beschermde soorten worden de betreffende werkzaamheden gestaakt en wordt direct contact gezocht met de ecologisch toezichthouder (of uitvoerder). Vervolgens wordt in overleg bepaald hoe de werkzaamheden op een zorgvuldige wijze binnen de kaders van de Wet natuurbescherming kunnen worden uitgevoerd.

6.1.2 *Vorbereiding werkzaamheden*

7. Voorafgaand aan de werkzaamheden worden te sparen delen van het plangebied door de begeleidende ecooloog en de uitvoerder gemarkeerd met lint. Daarnaast worden rij- en transportroutes voorafgaand aan de werkzaamheden bepaald door de ecooloog. Gemarkeerde gebieden worden door de uitvoerder voorzien van bouwhekken en mogen tijdens de werkzaamheden niet worden betreden.

6.1.3 *Bouwrijp maken winter/voorjaar*

8. De werkzaamheden starten in de periode van december tot half maart, buiten de actieve periode van reptielen en buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van kleine marterachtigen. Op aanwijzing van de ecologisch toezichthouder wordt rondom de bouwrijp te maken delen met

geschikt biotoop voor reptielen een reptielenscherm geplaatst. Het raster bestaat uit glad, stevig plastic dat 10 centimeter is ingegraven en minimaal 40 centimeter boven de grond uitkomt en langs paaltjes wordt gespannen.

9. De vegetatie binnen de bouwrijp te maken delen worden met een bosmaaier kort gemaaid, waarbij de bodem zo min mogelijk wordt beroerd. Vrijkomende vegetatie wordt afgevoerd uit het werkterrein. Hierdoor ontstaat een kale bodem zonder dekking en wordt het werkterrein onaantrekkelijk voor reptielen en kleine marterachtigen om zich op te houden;
10. Op het moment dat reptielen uit winterslaap zijn (vanaf eind maart-begin april: ter beoordeling van de ecologisch toezichthouder) start het wegvangen van reptielen.
11. Alle liggende objecten waaronder zich reptielen en kleine marterachtigen kunnen verschuilen (o.a. platen, takkenhopen en dergelijke) worden kort vóór 1 april verwijderd.
12. Per tien meter raster wordt tegen de binnenzijde van het raster één emmer ingegraven. Indien geen dagelijkse controle plaatsvindt (bij voorbeeld in geval van slecht weer) dan worden de emmers afgesloten met een deksel. Indien geopend worden emmers dagelijks gecontroleerd. Alle emmers worden voorzien van gaatjes in de bodem om regenwater af te voeren en een laagje strooisel om reptielen een tijdelijke schuilplek te bieden tot de volgende controle.
13. In het werkterrein worden alternatieve schuilplekken geplaatst in de vorm van tapijttegels of andere reptielenplaten. Per vijf meter raster wordt binnen het raster één tapijttegel geplaatst. In delen van het werkterrein dat op meer dan vijf meter van het raster ligt worden eveneens tapijttegels geplaatst zodat per 25 m² werkterrein tenminste één tapijttegel aanwezig is. Tijdens elke controle worden de tapijttegels geïnspecteerd op zich verschuilende reptielen, die vervolgens worden gevangen.
14. Aanvullend op het vangen met emmers en tapijttegels worden tijdens elke controle dieren handmatig of met een klein schepnet weggevangen.
15. Gevangen hazelwormen worden teruggeplaatst in bosranden/struweel/ruigte buiten het raster en gevangen hagedissen worden verplaatst naar nabijgelegen heideterreintjes in het aangrenzende bosgebied.
16. Het wegvangen van reptielen gaat door, totdat tijdens twee controleronden met geschikte weersomstandigheden geen reptielen meer worden gevangen.

6.1.4 *Bouwrijp maken najaar/ winter*

17. De werkzaamheden starten in de periode van 1 tot 8 september, buiten de voortplantings- en overwinteringsperiode van reptielen en buiten de buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van kleine marterachtigen. Op aanwijzing van de ecologisch toezichthouder wordt rondom de bouwrijp te maken delen met geschikt biotoop voor reptielen een reptielenscherm geplaatst. Het raster bestaat uit glad, stevig plastic dat 10 centimeter is ingegraven en minimaal 40 centimeter boven de grond uitkomt en langs paaltjes wordt gespannen.
18. De vegetatie binnen de bouwrijp te maken delen worden met een bosmaaier kort gemaaid, waarbij de bodem zo min mogelijk wordt beroerd. Vrijkomende vegetatie wordt afgevoerd uit het werkterrein. Hierdoor ontstaat een kale bodem zonder dekking en wordt het werkterrein onaantrekkelijk voor reptielen en kleine marterachtigen om zich op te houden;
19. Alle liggende objecten waaronder zich reptielen en kleine marterachtigen kunnen verschuilen worden verwijderd direct na het kort maaien.
20. Direct aansluitend start het wegvangen van reptielen (tot eind september, weersafhankelijk ter beoordeling door de ecologisch deskundige) en gelden de voorwaarden genoemd bij 12 t/m 16.

6.1.5 *Inrichting natuurzone*

21. Aan de noordoostzijde van plangebied wordt een natuurterrein gerealiseerd dat bestaat uit te handhaven bosstroken en ruig terrein (zie bijlage 3 voor de locatie). De bosstroken en ruig

terrein worden met een minimaal 80 centimeter hoog hekwerk afgescheiden van het woongebied. Aan de onderzijde van het hekwerk wordt 20 centimeter vrijgehouden, zodat passage van das en kleine marterachtigen mogelijk blijft.

22. Zandige locaties binnen het natuurterrein die nu niet geschikt zijn als leefgebied van reptielen (o.a. kort gemaaide delen of delen waar na het verwijderen van de loodsen open zandgrond aan de oppervlakte komt) wordt heidemaaisel/-plagsel aangebracht (totaal circa 0,3 hectare).
23. Stobbenwallen en takkenrillen worden aangebracht langs de noordostrand van het plangebied en als verbinding tussen de het bosgebied aan de noordoost- en zuidwestzijde van het plangebied (totale lengte circa 530 meter lengte) om leefgebied voor reptielen en marterachtigen te creëren.
24. Van de Haspel naar de noordostrand van het plangebied wordt een minimaal vijf meter brede bosstrook gespaard die door de dassen gebruikt kan worden om door het plangebied te trekken. Voor extra dekking en ontwikkeling van leefgebied van kleine marterachtigen worden takkenrillen geplaatst aan de rand van de bosstrook (zie punt 23).
25. De bestaande hekwerken rondom het plangebied die aansluiten op openbaar terrein worden verwijderd of passeerbaar gemaakt voor dassen en kleine marterachtigen door aan de onderzijde 20 centimeter ruimte vrij te laten.
26. De takkenrillen/houtstapels in de gespaarde bosschages blijven gehandhaafd.
27. Voor het beheer van de natuurlijk ingerichte delen van het plangebied (stobbenwallen, heidevegetatie, te optimaliseren gebied en bos volgens de kaart in bijlage 3) wordt door de bewoners een beheerplan opgesteld dat erop is gericht om de functionaliteit van de natuur blijvend in stand te houden. Het beheer wordt jaarlijks door of namens de bewoners uitgevoerd.

6.2 Locatie maatregelen

De werkzaamheden vinden plaats in het plangebied zoals weergegeven in figuur 1.1.

6.3 Effectiviteit maatregelen

Verwacht wordt dat de werkzaamheden effectief zijn. Daarbij neemt voor alle soorten het leefgebied op termijn in kwaliteit én kwantiteit toe door het inrichten van het natuurterrein en de aanleg van een minimaal vijf meter brede bosstrook. Op termijn ontstaat in het natuurterrein geoptimaliseerd leefgebied voor reptielen dat vanuit populaties op open plekken in het naastgelegen bos opnieuw kan worden gekoloniseerd. Door het aanbrengen van takkenrillen en stobbenwallen worden verblijfplaatsen voor kleine marterachtigen gecreëerd.

Door de te nemen voorzorgsmaatregelen en ecologische begeleiding wordt ervoor gezorgd dat de te vergraven terreindelen op de meest diervriendelijke manier vrijgemaakt worden van reptielen en marterachtigen.

7. Alternatieven en belang

7.1 Alternatieve locatie

De geplande ontwikkeling is locatiespecifiek en biedt een oplossing voor de huidige ongewenste bestemming die de mogelijkheid biedt voor de (her)vestiging van een stikstofuitstotende pluimveehouderij op een perceel dat grenst aan het stikstofgevoelige Natura 2000-gebied Veluwe.

7.2 Alternatieve inrichting

De inrichting van het plangebied is gericht op behoud en uitbreiding van leefgebied voor de beschermde soorten. Hierbij worden de belangrijkste leefgebieden gespaard en geoptimaliseerd. Dit komt tot uiting door het behoud van bosschages met bomen met holtes, het inrichten van leefgebied voor reptielen door realisatie van heide met stobbewallen en het versterken van leefgebied van kleine marterachtigen door takkenrillen te realiseren. Een alternatieve inrichting - of het nalaten van de geplande ontwikkeling - leidt niet tot meerwaarde voor de betrokken soorten.

7.3 Alternatieve werkwijze

Met behulp van de voorgestelde voorzorgsmaatregelen worden beschermde soorten zo goed mogelijk ontzien. Het doden of verwonden van dieren wordt voorkomen door het wegvangen of verdrijven van dieren. Er is geen werkwijze die zorgt voor (nog) minder schade.

7.4 Alternatieve planning

In de planning wordt rekening gehouden met de kwetsbare periodes van de beschermde soorten. Er is sprake van twee uitvoeringsperiodes die gelijkwaardig worden geacht, omdat in beide gevallen schade in gelijke mate wordt voorkomen. Er is geen sprake van een alternatieve planning die de gevolgen van het plan voor de beschermde soorten minder groot maakt.

7.5 Belang

De ontheffing wordt aangevraagd op basis van Wet natuurbescherming artikel 3.8 lid 5 derde punt:

In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Daarnaast wordt de ontheffing ook aangevraagd op basis van Wet natuurbescherming artikel 3.10 lid 2a:

In het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied.

Voor het milieu wezenlijke gunstige effecten/ Ruimtelijk inrichting of ontwikkeling van gebieden

Binnen het plangebied zijn binnen het bestemmingsplan grote delen aangemerkt als 'Agrarische doeleinden – Pluimveehouderij'. Hierdoor biedt de huidige bestemming de mogelijkheid voor de (her)vestiging van een stikstofuitstotende pluimveehouderij op een perceel dat grenst aan het stikstofgevoelige Natura 2000-gebied Veluwe. Dit is een ongewenste situatie waarvoor het plan een oplossing biedt. Het voorgenomen plan biedt ruimte voor woningbouw én natuur. Zo wordt een deel van het plangebied bestemd als 'natuur' en 'bos' (deel van het plangebied dat grenst aan de Veluwe) en ingericht ten gunste van beschermde soorten. Hiermee draagt het plan bij aan voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Redenen van sociale en economische aard

Gemeente Ermelo staat de komende jaren voor een flinke woningbouwopgave. Verwacht wordt dat het aantal huishoudens blijft toenemen en daarmee ook de behoefte aan woningen. In 2021 heeft de gemeente raad de Woonvisie 2030 vastgesteld en daarmee wordt richting gegeven aan de bouwopgave voor de periode 2020-2030. Hiertoe is het afwegingskader woningbouwplannen opgesteld, aan de hand waarvan wordt bepaald welke plannen passen binnen de beleidsdoelen van de gemeente, zodat woningbouwplannen vlot kunnen worden gerealiseerd.

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

BIJ12 (2017a). Kennisdocument Zandhagedis. *Lacerta agilis*. Versie 1.0, juli 2017.

BIJ12 (2017b). Kennisdocument Levendbarende hagedis. *Zootoca vivipara*. Versie 1.0, juli 2017.

BIJ12 (2017c). Kennisdocument Das. *Meles meles*. Versie 1.0, juli 2017.

Bouwens, S. (2017). Handreiking kleine marters in relatie tot soortbescherming. 2017.32 Rapport van de zoogdiervereniging. In opdracht van de provincie Noord-Brabant. 11 oktober 2017.

CBS, PBL, RIVM, WUR (2022). Reptielen van de Habitatrichtlijn, 1994-2021 (indicator 1554, versie 06, 15 september 2022). www.clo.nl. Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), Den Haag; PBL Planbureau voor de Leefomgeving, Den Haag; RIVM Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, Bilthoven; en Wageningen University and Research, Wageningen

Goutbeek, A.B. (2018). De staat van instandhouding. Factsheets voor 25 soorten in Gelderland. Referentie 079761421, Arcadis. 16 mei 2018.

Haan, L.J. de (2021). Rapportage quickscan flora & fauna Wet natuurbescherming. Fietspad Kerkdennen Ermelo. Projectcode BNO02619. Versie 3.

Jong, J. de (2022). Ecologische quickscan, Haspel 123a t/m 129. Silvavir, rapport 2021-1104, 16 maart 2022.

Netwerk Groene Bureaus (2017). Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming (versie juli 2017).

Norren, van E. (red.) (2019). Staat van instandhouding Gelderland. Factsheets voor 24 soorten in Gelderland.

Veltmaat, S. P. Steehouder en F. Jansen (2022). Ruimtelijk Raamwerk Haspelstrook. Opdrachtgever gemeente Ermelo. RHO adviseurs, 20 mei 2022.

Internet

NDFF (<https://ndff-ecogrid.nl/>). Geraadpleegd in maart 2022.

Ravon.nl (Website met informatie reptielen).

Zoogdiervereniging.nl (Website met informatie over zoogdieren).

Bijlagen

Bijlage 1

Natuurtoets

Flora

In het projectgebied zijn op basis van het uitgevoerde veldonderzoek, bekende verspreidingsgegevens en de ecologische vereisten geen beschermde plantensoorten te verwachten.

Het aanvragen van ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde voor flora.

Grondgebonden zoogdieren

Das

In het plangebied zijn zes vluchtpijpen van das aangetroffen aan de noordostrand van het plangebied. Daarnaast vormt het projectgebied marginaal foerageergebied voor de soort. Uit onderzoek met camera's blijkt dat één volwassen das met twee jongen het gebied regelmatig doorkruisen en dat mogelijk nog één solitair exemplaar incidenteel door het gebied trekt.

Door de werkzaamheden gaan vier vluchtpijpen van das verloren. Daarnaast gaat marginaal foerageergebied verloren.

Voor das is het aanvragen van ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

Kleine marterachtigen

Bosstroken, ruigten, houtstapels en loodsen zijn mogelijk van belang als leefgebied en verblijfplaats van wezel, hermelijn en bunzing. Door het bouwrijp maken van het woongebied gaan mogelijk verblijfplaatsen van deze soorten verloren.

Voor hermelijn, wezel en bunzing is het aanvragen van ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

Boommarter en steenmarter

In de loodsen zijn geen sporen aangetroffen die wijzen op aanwezigheid van steenmarter en boommarter. Daarnaast ontbreken bomen met geschikte holten binnen het plangebied. Het plangebied is mogelijk van belang als

foerageergebied van boommarter en steenmarter. Zo is boommarter vastgesteld tijdens het onderzoek met wildcamera's.

Vanwege het beperkte oppervlak van het plangebied en ruim beschikbaarheid van alternatieve foerageergebieden vormt het te ontwikkelen deel van het plangebied geen onmisbaar onderdeel van het leefgebied van boommarter en steenmarter.

Nadere stappen ten aanzien van boommarter en steenmarter zijn niet aan de orde.

Figuur B1 Passerende boommarter bij de doorgang in het hek.

Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en daardoor strikt beschermd. Het leefgebied van de strikt beschermde vleermuizen bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 1). Van deze drie onderdelen genieten de verblijfplaatsen de zwaarste bescherming.

Kader 1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamkolonies/ zomerverblijven, baltslocaties/paarverblijven en winterverblijven.

Voor hun oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaats en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jaren lang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

In het projectgebied zijn geen verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen aanwezig, vanwege het ontbreken van geschikte bebouwing (alleen metalen platen en geen spouwmuren). Wel zijn aan de noordoostkant van het plangebied enkele bomen aanwezig met kleine holtes die mogelijk geschikt zijn als verblijfplaats voor boombewonende soorten als rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis of gewone grootoorvleermuis. Bomen met boomholtes echter niet worden gekapt, waardoor geen sprake is van verlies van verblijfplaatsen.

Bosranden en houtwallen in het gebied worden mogelijk gebruikt als vliegroutes door soorten als gewone dwergvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis of gewone grootoorvleermuis. Houtwallen die verdwijnen verbinden naastgelegen bosgebieden, waarvan de bosranden de vliegroutefunctie overnemen indien deze aan de orde is. Lanen en doorlopende bosranden die worden gebruikt om te navigeren zijn niet in het plangebied aanwezig. Er is derhalve geen sprake van verlies van onmisbare vliegroutes.

Het open landschap met gevarieerde begroeiing in het plangebied kan door vleermuizen worden gebruikt als foerageergebied. Naastgelegen bedrijventerreinen, gebieden met bestaande woningen, recreatieparken en sportterreinen in de omgeving bieden zijn echter ook geschikt als foerageergebied. Bovendien is in het plangebied na uitvoering van het plan wederom sprake van geschikt foerageergebied. Er is derhalve geen sprake van verlies van onmisbaar foerageergebied voor vleermuizen.

Vervolgstappen zoals soortgericht aanvullend onderzoek of aanvraag van een ontheffing Wet natuurbescherming ten aanzien van vleermuizen zijn niet aan de orde.

Vogels

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Van veel vogels zijn nesten alleen gedurende het broedseizoen beschermd. Nestlocaties kunnen dan buiten het broedseizoen zonder overtreding van de Wet Natuurbescherming verwijderd worden. Voor een aantal vogelsoorten geldt echter dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn (zie kader 2).

Kader 2 Vogels met jaarrond beschermde nesten

Onder jaarrond beschermde nesten van vogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de ooievaar, boomvalk, buizerd, havik, ransuil, roek, wespandief, zwarte wouw, slechtvalk, sperwer, steenuil, kerkuil, oehoe, gierzwaluw, grote gele kwikstaart en huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

In het plangebied aanwezige bebouwing is niet geschikt voor nestplaatsen van soorten die in gebouwen nesten zoals huismus en gierzwaluw vanwege de beperkte hoogte en het ontbreken van daken met dakpannen. Ook zijn geen aanwijzingen aangetroffen die wijzen op de aanwezigheid van steenuil (o.a. sporen in de vorm van braakballen en veren en geschikte nestplaatsen). Tijdens het onderzoek zijn in bomen in en in de directe omgeving van het projectgebied geen nestplaatsen aangetroffen van jaarrond beschermde vogels zoals wespandief, roek of ransuil aangetroffen.

Vervolgstappen voor vogels met jaarrond beschermde nesten zijn niet aan de orde.

Overige vogels

Het projectgebied wordt mogelijk als broedgebied gebruikt door vogelsoorten van bos en struweel zoals vink, houtduif, putter en groenling. Het plangebied is vanwege het besloten karakter niet aantrekkelijk voor weidevogels.

Bij uitvoering van de werkzaamheden blijven de belangrijkste broedplekken van vogels (omliggende bosgebieden en het bosje aan de noordoostzijde van het plangebied) behouden. Werkzaamheden aan groen die zorgen voor schade of ernstige verstoring van bewoonde nesten (leidend tot het verlaten van nesten), dienen te worden uitgevoerd buiten het broedseizoen (half december tot half februari). Met name te verwachten soorten als de houtduif en merel kunnen tot laat in het seizoen doorgaan met broeden en ook vroeg in het seizoen starten met broeden. Indien werkzaamheden in de periode half februari tot half december worden opgestart dan is voorafgaand aan werkzaamheden een broedvogelcontrole nodig door een ter zake deskundige. Mochten broedende vogels aanwezig zijn dan dienen de werkzaamheden ter plekke te worden uitgesteld tot de jongen zijn uitgevlogen.

Door de uitvoering op te starten buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels of door direct voor de start van de uitvoering een broedvogelcheck uit te voeren is het mogelijk verstoring of beschadiging van bewoonde nesten van vogels te voorkomen.

Reptielen

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van zandhagedis, levendbarende hagedis en hazelworm. In het projectgebied is voor alle drie de soorten geschikt habitat aanwezig. Tijdens het aanvullend onderzoek zijn tenminste vier individuen van zandhagedis, één individu van levendbarende hagedis en tenminste vier individuen van hazelworm aangetroffen. In het plangebied is suboptimaal geschikt leefgebied voor de hagedissensoorten vastgesteld en optimaal geschikt leefgebied voor hazelworm. Van zandhagedis zijn geen juvenielen aangetroffen, wel één subadult exemplaar. Voortplanting van levendbarende hagedis en zandhagedis is niet aangetoond, maar voortplanting van hazelworm wordt wel verwacht.

Door het bouwrijp maken van het woongebied gaan verblijfplaatsen van zandhagedis, levendbarende hagedis en hazelworm verloren en kunnen individuen gedood of verwond worden.

Voor zandhagedis, levendbarende hagedis en hazelworm dient een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd.

Amfibieën en vissen

Vanwege het ontbreken van oppervlaktewater worden vissen en wordt voortplanting van amfibieën niet verwacht in het projectgebied. Mogelijk zijn enkele vrijgestelde beschermde amfibieën zoals gewone pad en bruine kikker overwinterend te verwachten in de strooisellaag en ruigten in het projectgebied. Amfibieën met een zwaardere beschermingsstatus worden op basis van de terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2022) niet verwacht in het projectgebied.

Bij de geplande ingrepen kunnen enkele exemplaren van vrijgestelde beschermde amfibieën geschaad worden. In voorliggende situatie geldt in provincie Gelderland vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze amfibieën niet aan de orde is.

Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde voor amfibieën en vissen.

Ongewervelden

Teunisbloempijlstaart

In het plangebied zijn meer dan honderd exemplaren van teunisbloem aangetroffen, een van de waardplanten van de beschermde teunisbloempijlstaart. Teunisbloempijlstaart wordt vanaf 1996 in Zuid-Limburg in toenemende aantallen waargenomen en is momenteel bezig aan een opmars (Vlinderstichting.nl). Inmiddels zijn waarnemingen tot in Vaassen en de Flevopolder bekend (NDFF, 2022). De soort is beschermd volgens de habitatrichtlijn. Tijdens het gerichte onderzoek zijn geen rupsen van de teunisbloempijlstaart aangetroffen. In het plangebied wordt de soort daarom niet verwacht.

Het aanvragen van ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde voor teunisbloempijlstaart

Overige soorten ongewervelden

Voortplanting of vaste verblijfplaatsen van andere beschermde insecten en weekdieren zijn op basis van terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2022) niet te verwachten in het projectgebied. Vervolgstappen zijn voor deze soorten niet aan de orde.

Het aanvragen van ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde voor ongewervelden.

Bijlage 2

Waarnemingen beschermde soorten

1. Das
2. Kleine marterachtigen
3. Levendbarende hagedis en zandhagedis
4. Hazelworm

Project
Activiteitenplan herontwikkeling Haspelstrook Ermelo

Onderwerp
Verspreidingskaart das

Legenda

- Kraamburcht
- Bijburcht
- Vluchtpijp

Datum
05/01/2023

Versie
2

Kaartnummer
1

Schaal
1:3000

Kaartondergrond
OpenTopo/PDOK

Formaat
A3, liggend

Opdrachtgever
Gemeente Ermelo

Getekend door
R. van Heumen

Projectnummer
22-207

Zuiderzeelaan 53
8017 JV ZWOLLE

T 038-4236464
I www.ecogroen.nl

eco
groen

advies & ingenieursbureau

Project
Activiteitenplan herontwikkeling Haspelstrook Ermelo

Onderwerp
Leefgebied kleine marterachtigen

- Legenda**
- Plangebied
 - Potentieel geschikt leefgebied dat behouden blijft (25.516m²)
 - Potentieel geschikt leefgebied in tuinen en erven die behouden blijven (5.683m²)
 - Te optimaliseren gebied
 - Potentieel geschikt leefgebied dat verloren gaat (9.327m²)
 - Gebied voor Wonen, verkeer en tuinen

Datum
05/01/2023

Versie
2

Kaartnummer
1

Schaal
1:2500

Kaartondergrond
OpenTopo/PDOK

Formaat
A3, liggend

Opdrachtgever
Gemeente Ermelo

Getekend door
R. van Heumen

Projectnummer
22-207

Zuiderzeelaan 53
8017 JV ZWOLLE

T 038-4236464
I www.ecogroen.nl

**eco
groen**

advies & ingenieursbureau

Project
Activiteitenplan herontwikkeling Haspelstrook Ermelo

Onderwerp
Leefgebied zandhagedis en levendbarende hagedis

- Legenda**
- Waarneming Levendbarende hagedis
 - Waarneming Zandhagedis
 - Plangebied
 - Potentieel geschikt leefgebied dat behouden blijft (4876m²)
 - ▨ Te optimaliseren gebied
 - Potentieel geschikt leefgebied dat verloren gaat (3954m²)
 - ▨ Gebied voor Wonen, verkeer en tuinen

Datum 05/01/2023	Schaal 1:2500	Opdrachtgever Gemeente Ermelo
Versie 2	Kaartondergrond OpenTopo/PDOK	Getekend door R. van Heumen
Kaartnummer 1	Formaat A3, liggend	Projectnummer 22-207

Zuiderzeelaan 53
8017 JV ZWOLLE
T 038-4236464
I www.ecogroen.nl

**eco
groen**
advies & ingenieursbureau

Project
Activiteitenplan herontwikkeling Haspelstrook Ermelo

Onderwerp
Leefgebied hazelworm

Legenda

- Plangebied
- Waarnemingen hazelworm
- Potentieel geschikt leefgebied dat behouden blijft (25.516m²)
- Potentieel geschikt leefgebied in tuinen en erven die behouden blijven (5.683m²)
- Te optimaliseren gebied
- Potentieel geschikt leefgebied dat verloren gaat (9.327m²)
- Gebied voor Wonen, verkeer en tuinen

Datum
05/01/2023

Versie
2

Kaartnummer
1

Schaal
1:2500

Kaartondergrond
OpenTopo/PDOK

Formaat
A3, liggend

Opdrachtgever
Gemeente Ermelo

Getekend door
R. van Heumen

Projectnummer
22-207

Zuiderzeelaan 53
8017 JV ZWOLLE
T 038-4236464
I www.ecogroen.nl

**eco
groen**
advies & ingenieursbureau

Bijlage 3

Vervangend leefgebied

Project
Activiteitenplan herontwikkeling Haspelstrook Ermelo

Onderwerp
Natuurontwikkeling

Legenda

- Plangebied
- Aanleg stobbenwallen (533m)
- Ontwikkelen heidevegetatie (2.824m²)
- Te optimaliseren gebied (13.563m²)
- Bos

Datum
09/01/2023

Versie
2

Kaartnummer
1

Schaal
1:2500

Kaartondergrond
OpenTopo/PDOK

Formaat
A3, liggend

Opdrachtgever
Gemeente Ermelo

Getekend door
R. van Heumen

Projectnummer
22-207

Zuiderzeelaan 53
8017 JV ZWOLLE
T 038-4236464
I www.ecogroen.nl

**eco
groen**
advies & ingenieursbureau

Bijlage 4

Plankaart

Plangebied

Plangrens

Enkelbestemmingen

- B Bedrijf
- BO Bos
- G Groen
- N Natuur
- T Tuin
- V-VB Verkeer - Verblijfsgebied
- W Wonen

Funcieaanduidingen

- (op) opslag
- (sb-ih) specifieke vorm van bedrijf - in pandige houtbewerking
- (sb-ge) specifieke vorm van bos - grondwal
- (sb-ih) specifieke vorm van groen - dierenweide
- (sb-ge) specifieke vorm van wonen - paardenbak

Bouwvlakken

bouwvlak

Maatvoeringen

- 10 maximum aantal wooneenheden
- 70% maximum bebouwingspercentage (%)
- 6 maximum goothoogte (m)
- 6 maximum bouwhoogte (m)

GEMEENTE ERMELO
Haspel 99-129

bestemmingsplan

PROJECT 2021638
FORMAAT A0
SCHAAL 1:1000
KAART 1/1
GETEKEND ft.
IDN NL.IMR0.0233.BPHaspel99m129-0301

Vastgesteld 14-12-2022
Ontwerp Voorontwerp
Concept 11-10-2022

RHO ADVISEURS

info@rho.nl
www.rho.nl

N